

Gmina Łopuszno

**Program Rewitalizacji Gminy Łopuszno
na lata 2016-2023
- projekt -**

PROJEKT 2016.11.21

przygotowana przez

ul. Petera Mansfelda 4
60-855 Poznań
tel. +48 61 665 78 00
fax +48 61 665 78 09
remedis@remedis.eu

NIP: 781-179-27-48
REGON: 300464078
KRS: 0000270485
Kapitał zakładowy: 6.330.010,20 zł

1.	WSTĘP	6
1.1	ETAPY PRAC	7
1.2	STRUKTURA DIAGNOZY	7
1.3	PRZYJĘTA METODYKA DIAGNOZY	8
1.4	PRZYJĘTA METODA DELIMITACJI OBSZARU	8
1.5	PRZYJĘTA METODA WYZNACZANIA KONCENTRACJI NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH	9
1.6	PRZYJĘTA METODA WYZNACZANIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	10
1.7	PODSTAWOWE POJĘCIA.....	11
2.	SYTUACJA SPOŁECZNO GOSPODARCZA GMINY ŁOPUSZNO.....	13
2.1	PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	14
2.1.1	RYS HISTORYCZNY.....	14
2.1.2	POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA	14
2.1.3	ZASOBY NATURALNE I WARUNKI PRZYRODNICZE GMINY	17
2.1.4	DEMOGRAFIA	21
2.1.5	ROLNICTWO I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	21
2.1.6	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	22
2.1.7	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	23
3.	DIAGNOZA.....	25
3.1	KONCENTRACJA NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH.....	26
3.1.1	BEZROBOCIE	26
3.1.2	UBÓSTWO.....	28
3.1.2.1	ZASIŁEK STAŁY.....	30
3.1.2.2	ZASIŁEK OKRESOWY	31
3.1.2.3	ZASIŁEK CELOWY	32
3.1.2.4	STRUMIEŃ ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH	33

3.1.3	ZJAWISKO PRZESTĘPCZOŚCI	35
3.1.4	PROBLEMY NISKIEGO POZIOMU EDUKACJI ORAZ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	36
3.1.4.1	NISKI POZIOM EDUKACJI	36
3.1.4.2	POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO.....	38
3.1.4.3	PROBLEM NIEWYSTARCZAJĄCEGO POZIOMU UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM I KULTURALNYM	39
3.1.4.4	FREKWENCJA WYBORCZA	39
3.2	KONCENTRACJA NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH - PODSUMOWANIE.....	40
3.3	NEGATYWNE ZJAWISKA INNE NIŻ SPOŁECZNE	40
3.3.1	NEGATYWNE ZJAWISKA W ZAKRESIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	41
3.3.2	NEGATYWNE ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE	41
3.3.3	NEGATYWNE ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	41
3.3.4	NEGATYWNE ZJAWISKA TECHNICZNE	42
3.4	DELIMITACJA WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	42
4.	REWITALIZACJA.....	44
4.1	WIZJA ŁOPUSZNA PO REWITALIZACJI.....	45
4.2	CELE SŁUŻĄCE REALIZACJI WIZJI.....	45
4.3	LISTA PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI CELÓW REWITALIZACJI	46
5	PODSUMOWANIE	55
5.1	POWIĄZANIE PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI ..	56
5.1.1	POWIĄZANIE Z INNYMI DOKUMENTAMI GMINY ŁOPUSZNO	56
5.1.2	POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO I POWIATU KIELECKIEGO	57
5.1.3	POWIĄZANIE Z KRAJOWYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	59
5.2	KOMPLEMENTARNOŚĆ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY ŁOPUSZNO NA LATA 2016-2023	61

5.2.1	KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA	62
5.2.2	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	62
5.2.3	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA.....	63
5.2.4	KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA.....	63
5.2.5	KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	63
5.3	RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY ŁOPUSZNO NA LATA 2016-2023	64
5.4	PROGRAM REWITALIZACJI A DOKUMENTY PRAWA MIEJSCOWEGO GMINY ŁOPUSZNO	66
5.5	WŁĄCZENIE INTERESARIUSZY W PROCES DIAGNOZY I REWITALIZACJI GMINY ŁOPUSZNO	66
5.6	WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI	66
5.7	MONITORING I SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM REWITALIZACJI DLA GMINY ŁOPUSZNO NA LATA 2016-2023	68
5.	SPIS TABEL I RYSUNKÓW	70
5.8	Załączniki	72

PROJEKT 2016.11.21

1. WSTĘP

1.1 ETAPY PRAC

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*¹ (zwanej dalej *Wytycznymi*) diagnoza jest częścią Programu Rewitalizacji Gminy Łopuszno na lata 2016-2023. Elementy prac nad Programem Rewitalizacji to:

- Etap I – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:
 - Diagnoza przestrzennego rozkładu wskazanych w *Wytycznych* negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, ekologicznych, funkcjonalno-przestrzennych i technicznych,
 - Wyznaczenie, na podstawie diagnozy, obszaru zdegradowanego, a następnie na jego części lub całości obszaru rewitalizacji (obszaru szczególnego natężenia kryzysu – o kluczowym znaczeniu dla przezwyciężenia kryzysu).
- Etap II – sporządzenie Programu Rewitalizacji Gminy Łopuszno na lata 2016-2023 dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Celem diagnozy jest zatem przeanalizowanie występujących negatywnych zjawisk wskazanych w *Wytycznych* na terenie całej gminy Łopuszno oraz określenie ich rozkładu przestrzennego. Dzięki tym informacjom będzie można zidentyfikować obszar zdegradowany, a w jego ramach wyznaczyć obszar rewitalizacji. Tymczasem Program Rewitalizacji ma wskazać działania przeciwdziałające degradacji i służące rozwojowi wskazanego obszaru.

1.2 STRUKTURA DIAGNOZY

Struktura, która została zastosowana w niniejszym dokumencie jest oparta o *Wytyczne*. Struktura diagnozy przedstawia się w następujący sposób:

- Diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w tym:
 - Bezrobocia,
 - Ubóstwa,
 - Przestępczości,
 - Niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego,
 - Niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym,
- Diagnoza współwystępowania przestrzennego pozostałych negatywnych zjawisk:
 - Gospodarczych lub,

¹ Źródło: Druk nr MR/H 2014-2020/20(2)08/2016 Ministra Rozwoju podpisany 2 sierpnia 2016 r.

- Środowiskowych lub,
- Przestrzenno-funkcjonalnych lub,
- Technicznych.

1.3 PRZYJĘTA METODYKA DIAGNOZY

Wytyczne nie wskazują konkretnej metody diagnostycznej, wobec tego metody takie należało przyjąć na podstawie przesłanek ogólnych, kierując się kryterium zobiektywizowania wyników. W szczególności należało rozstrzygnąć kwestię delimitacji obszaru (wyznaczenie granic obszarów na mapie) do analizy oraz warunków granicznych dla wytyczenia obszaru.

1.4 PRZYJĘTA METODA DELIMITACJI OBSZARU

Na wstępie następuje potrzeba podzielenia obszaru gminy Łopuszno na jednostki przestrzenne, dla których będą prowadzone porównania. Pola odniesienia są kluczowym elementem diagnozy decydującym o samej możliwości jej opracowania oraz o jej czytelności i informacyjności. Wyróżnić można dwa zasadnicze podejścia do wstępnego podziału na jednostki przestrzenne:

- Podzielenie obszaru geometryczną siatką odniesienia (kwadratową, heksagonalną), jednak wymaga to po zarówno trudnej decyzji o wielkości pól jak i pracochłonnego przypisania do każdego z nich konkretnych danych, ponieważ nie można skorzystać z zastanego podziału danych na jednostki,
- Wykorzystanie „naturalnego” podziału na jednostki pomocnicze (sołectwa).

Należy rozstrzygnąć, czy rozkład przestrzenny poszczególnych problemów w gminie Łopuszno będzie analizowany w podziale na jednostki urbanistyczne, czy użyta zostanie metoda siatki geometrycznych pól odniesienia.

W odniesieniu do tego typu analiz dla gmin o charakterze wiejskim najczęściej jako pola odniesienia stosuje się jednostki pomocnicze – sołectwa, czasami dodatkowo dzielone na mniejsze elementy.

Zdecydowano się pracować metodą wykorzystującą naturalny podział na sołectwa.

Podział Gminy jaki zdecydowano się zastosować na potrzeby niniejszej Diagnozy prezentuje tabela 1.

Tabela 1 Podział Gminy Łopuszno na obszary (stan na 30.09.2016 r.)

LP.	SOŁECTWO	LICZBA MIESZKAŃCÓW	POWIERZCHNIA [ha]
	Gmina Łopuszno	9.135	17.689,8544
1.	Sołectwo Antonielów	185	480,6002
2.	Sołectwo Czałczyn	303	350,9710
3.	Sołectwo Czartoszewy	215	407,4001
4.	Sołectwo Dobrzeszów	371	1.390,5
5.	Sołectwo Eustachów	409	757,2717
6.	Sołectwo Ewelinów	161	1.377,67
7.	Sołectwo Fanisławice	350	1906,0334
8.	Sołectwo Fanisławiczki	151	(razem z Fanisławicami)
9.	Sołectwo Gnieździska	863	2212,7076
10.	Sołectwo Grabownica	215	359,7959
11.	Sołectwo Jasień	219	597,3406
12.	Sołectwo Jedle	328	690,8101
13.	Sołectwo Józefina	303	326,138
14.	Sołectwo Krężolek	203	268,8393
15.	Sołectwo Lasocin	278	1011,8664
16.	Sołectwo Łopuszno	1.407	523,9935
17.	Sołectwo Marianów	262	457,2143
18.	Sołectwo Nowek	146	236,7075
19.	Sołectwo Olszówka	81	184,4855
20.	Sołectwo Piotrowiec	483	422,6522
21.	Sołectwo Podewsie	120	150,85
22.	Sołectwo Ruda Zajączkowska	442	272,4062
23.	Sołectwo Rudniki	212	565,4156
24.	Sołectwo Sarbice Pierwsze	261	411,6
25.	Sołectwo Sarbice Drugie	241	413,2586
26.	Sołectwo Snochowice	494	1421,0453
27.	Sołectwo Wielebnow	432	492,2814

Źródło: Urząd Gminy w Łopusznie

1.5 PRZYJĘTA METODA WYZNACZANIA KONCENTRACJI NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH

Wytyczne sugerują, jakie dokładnie zjawiska należy rozpatrywać opisując koncentrację negatywnych zjawisk. Z ogólnych wskazań nauk o polityce społecznej² wynika, między innymi to, że kluczowym elementem sieci problemów społecznych jest zjawisko ubóstwa. Z kolei jedną z jego głównych przyczyn jest bezrobocie. Wymienione w *Wytycznych* dalsze negatywne zjawiska społeczne (przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) uważa się za czynniki o mniejszym znaczeniu sprawczym.

² T. Panek, Wskaźniki ubóstwa w ujęciu wielowymiarowym, Wiadomości statystyczne nr 12, grudzień 2009, W. Okrasa, G. Gudaszewski, Metropolizacja i kształcenie wyższe jako czynniki zróżnicowania dobrostanu społeczności lokalnych: wstępna dekompozycja nierówności

Ze względu na stosunkowo niewielką liczbę porównywanych obszarów – 27 sołectw dla wyliczenia wskaźników częściowych posłużono się analizą kwartylową jako poprawną dla tak małych liczebnie zbiorów danych o różnych rozkładach.

1.6 PRZYJĘTA METODA WYZNACZANIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Po wyznaczeniu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych należy nałożyć na dany obszar pozostałe negatywne zjawiska społeczne, czyli:

- Negatywne zjawiska gospodarcze można diagnozować poprzez ocenę:
 - Stopnia przedsiębiorczości,
 - Kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- Negatywne zjawiska środowiskowe można diagnozować na podstawie oceny:
 - Standardów jakości środowiska,
 - Obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkańców gminy oraz stanu środowiska,
- Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne można diagnozować poprzez analizę:
 - Wyposażenia obszarów w infrastrukturę techniczną i społeczną,
 - Stanu technicznego wyżej wymienionej infrastruktury,
 - Dostępu dla mieszkańców do podstawowych usług i jakości tych usług,
 - Dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
 - Poziomu obsługi komunikacyjnej,
 - Jakości terenów publicznych,
- Negatywne zjawiska techniczne można diagnozować poprzez ocenę:
 - Stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym mieszkaniowych,
 - Rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

We wszystkich czterech zakresach, oprócz danych statystycznych materiałem diagnostycznym będą dane obserwacyjne z badań w terenie oraz informacje przekazane przez Urząd Gminy w Łopusznie.

1.7 PODSTAWOWE POJĘCIA

W niniejszym dokumencie pojawia się wiele specjalistycznych terminów, które wymagają zdefiniowania:

- Bezrobocie faktyczne – zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć nie znajduje zatrudnienia,
- Bezrobocie rejestrowane – pod tym pojęciem, zgodnie z definicją prezentowaną przez Główny Urząd Statystyczny, kryją się osoby, które nie są zatrudnione i nie wykonują innej pracy zarobkowej, jednocześnie zdolne do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze godzin (gotowość do ½ etatu dotyczy osób niepełnosprawnych). Bezrobotny zarejestrowany nie uczęszcza do szkoły, jest w wieku od 18 do 60 r. życia (kobiety) lub 65 r. życia (w przypadku mężczyzn), nie ma emerytury ani renty, nie jest posiadaczem nieruchomości rolnej (powyżej 2 ha), a także nie prowadzi firmy. Jest to formalny stan wpisania kogoś do rejestru prowadzonego przez Powiatowy Urząd Pracy. Bezrobocie rejestrowane nie oddaje w pełni rzeczywistego poziomu bezrobocia w danym regionie, ponieważ uzyskane wyniki nieco go zaniżają (wynika to m.in. z tego, że nie wszystkie osoby bezrobotne rejestrują to w odpowiednim urzędzie lub w ogóle się nie rejestrują).
- Delimitacja – wyznaczenie granic obszarów, dla których będzie prowadzona analiza,
- Kapitał społeczny – mianem kapitału społecznego określa się wartość, na którą składają się wzajemne relacje społeczne oraz zaufanie jednostek, przy pomocy których możliwe jest pomnażanie osiąganych korzyści. Jest to termin wynikający z nauk socjologicznych oraz ekonomicznych. Składają się na niego między innymi jakość stosunków panujących między członkami społeczności, ich wzajemne relacje, stosunki oraz efekty synergii.
- Obszar zdegradowany – obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych – wyznaczony uchwałą Rady Miejskiej,

- Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic,
- Rewitalizacja – to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone na podstawie Programu Rewitalizacji,
- Ubóstwo – zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny, jest to stan doznawania przez kogoś przynajmniej jednego z dwóch problemów:
 - głęboki niedostatek – jego dochody ekwiwalentne na członka rodziny są niższe niż 60% mediany takich dochodów w danym kraju (kryterium dochodowe),
 - głęboka deprywacja materialna – brak środków na wydatki związane z realizacją podstawowych, uzasadnionych potrzeb: opłacenia bieżących rachunków za czynsz i energię, ogrzania domu, pokrycia niespodziewanych wydatków, zjedzenia przynajmniej raz na dwa dni posiłku z odpowiednią ilością białka, spędzenia tygodnia urlopu rocznie poza miejscem zamieszkania, posiadania podstawowych udogodnień technicznych standardowych dla danego społeczeństwa (kryterium wydatkowe).
- Wykluczenie społeczne – wykluczenie z udziału w życiu społecznym jednostek, grup społecznych w stosunku do ich otoczenia społecznego. Jest rozumiane jako niemożliwość bycia uczestnikiem ważnych społecznie aspektów życia społecznego, jak gospodarcze, polityczne czy kulturowe. Wykluczona społecznie jest jednostka lub grupa, która w sensie formalnym należy do danego społeczeństwa i chce uczestniczyć w jego życiu czynnie, lecz nie może z powodów będących poza jej kontrolą.

2. SYTUACJA SPOŁECZNO GOSPODARCZA GMINY ŁOPUSZNO

2.1 PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

2.1.1 RYS HISTORYCZNY³

Pierwsze wzmianki o Łopusznie pochodzą z XIV wieku. Nazwa miejscowości wywodzi się najprawdopodobniej od łopianu, rośliny gęsto porastającej niegdyś te tereny. Od XIV do XVI wieku wieś była własnością rodziny Łopuszańskich. Pod koniec XIV wieku powstał tu pierwszy drewniany kościół, a murowana świątynia została ufundowana w 1651 roku. Łopuszno oraz okoliczne wsie były świadkami wielu ważnych wydarzeń historycznych, m.in. walk o niepodległość Polski, bitwy pod Małogoszczem podczas powstania styczniowego, walk podczas I wojny światowej oraz okupacji hitlerowskiej podczas II wojny światowej. Podczas tego ostatniego konfliktu zbrojnego, w 1943 roku, za wystąpienia przeciwko ludności niemieckiej i pomoc oddziałom partyzanckim Niemcy zorganizowali dwie pacyfikacje: w Naramowie i w Skałce Polskiej. Właśnie ze względu na ochronę niemieckiej ludności hitlerowcy uruchomili w Łopusznie posterunek żandarmerii. Mieszkańcy Łopuszna już od XVIII wieku żyli w społeczeństwie wielonarodowym. Ważny wpływ na życie społeczno-gospodarcze okolicznych mieszkańców mieli Żydzi, którzy zajmowali się głównie handlem i rzemiosłem. Przed I wojną światową stanowili prawie 74% wszystkich mieszkańców.

2.1.2 POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIĘĆ OSADNICZA

Gmina Łopuszno położona jest w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie kieleckim. Graniczy od północy z gminą Radoszyce (powiat konecki), od północnego wschodu z gminą Mniów, od zachodu z gminą Krasocin (powiat włoszczowski), od północnego zachodu z gminą Słupia Konecka (powiat konecki), od południa z gminą Małogoszcz (powiat jędrzejowski), a od wschodu z gminami Piekoszków i Strawczyn.

³ Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łopuszno na lata 2015-2023, s. 7

Rysunek 1. Gmina Łopuszno na mapie powiatu kieleckiego (źródło: www.osp.org.pl, wgląd wrzesień 2016 r.)

Gmina zajmuje powierzchnię 177 km² (17.700 ha) co stanowi 7,88% powierzchni powiatu i 1,51% powierzchni województwa. W 2015 roku zamieszkała była przez 8.989 osób (4,31% ludności powiatu i 0,72% ludności województwa). Siedzibą władz Gminy jest miejscowość Łopuszno.

Rysunek 2. Odległość [km] Łopuszna od niektórych, większych miejscowości (opracowanie własne, kilometrów www.mapa.pf.pl, wgląd wrzesień 2016)

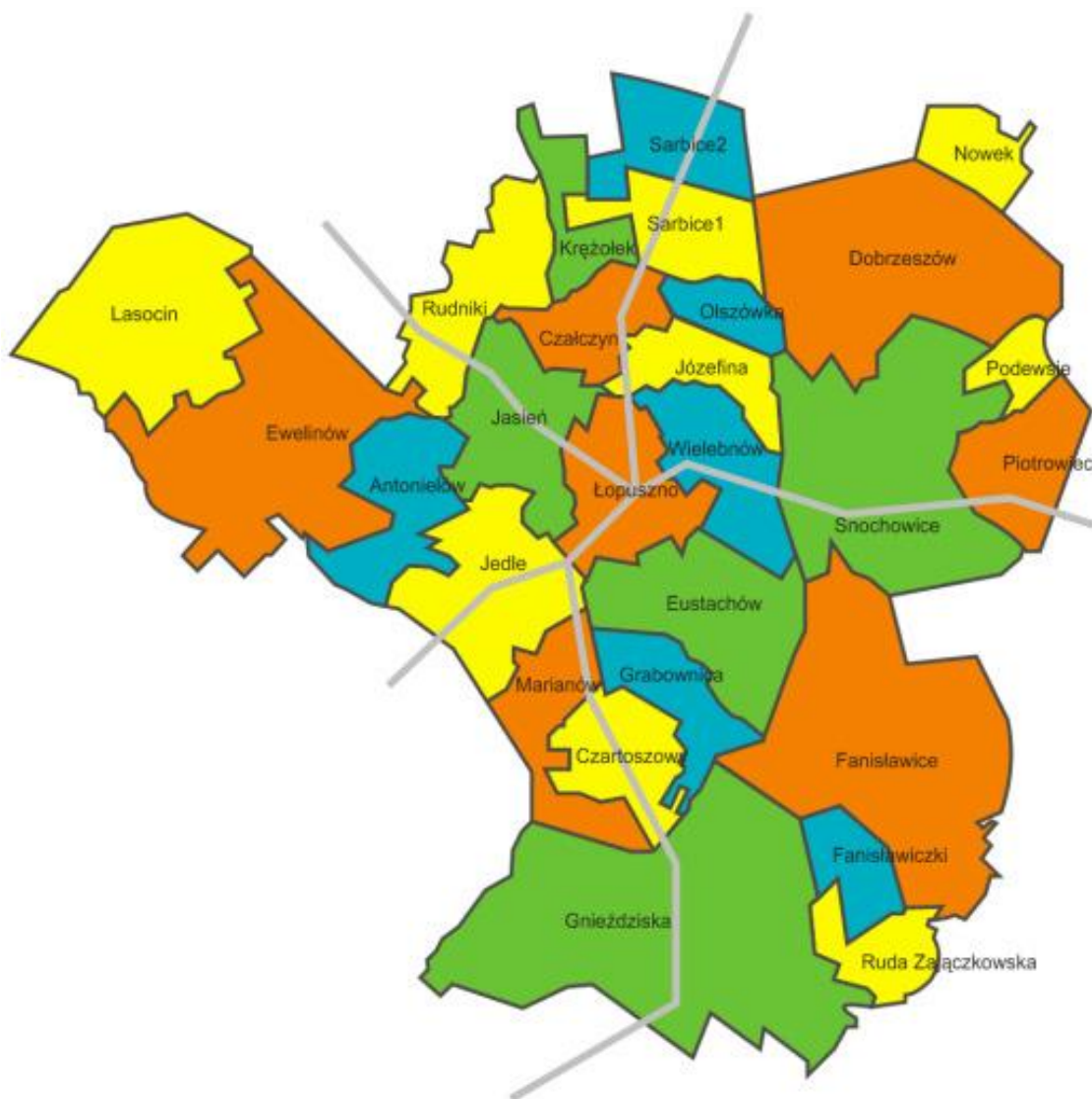
Sieć osadniczą Gminy Łopuszno tworzy 45 miejscowości podzielone na 27 sołectw. Przedstawia je tabela 2.

Tabela 2 Sieć osadnicza gminy Łopuszno (30.09.2016 r.)

LP.	SOŁECTWO	LICZBA MIESZKAŃCÓW
	Gmina Łopuszno	9.135
1.	Sołectwo Antonielów	185
2.	Sołectwo Czałczyn	303
3.	Sołectwo Czartoszewy	215
4.	Sołectwo Dobrzeszów	371
5.	Sołectwo Eustachów	409

	• <i>Eustachów Duży</i>	232
	• <i>Eustachów Mały</i>	111
	• <i>Orczów</i>	36
	• <i>Eustachów Dąbrowa</i>	30
6.	Sołectwo Ewelinów	161
	• <i>Ewelinów</i>	124
	• <i>Skalka Polska</i>	24
	• <i>Nowa Skalka</i>	6
	• <i>Ewelinów Fryszerka</i>	6
	• <i>Ewelinów Knieja</i>	1
7.	Sołectwo Fanisławice	350
	• <i>Fanisławice</i>	296
	• <i>Hucisko</i>	4
	• <i>Fanisławice Przymiarki</i>	22
	• <i>Fanisławice Hucisko</i>	28
8.	Sołectwo Fanisławiczki	151
9.	Sołectwo Gnieździska	863
10.	Sołectwo Grabownica	215
11.	Sołectwo Jasień	219
	• <i>Jasień</i>	163
	• <i>Barycz</i>	56
12.	Sołectwo Jedle	328
13.	Sołectwo Józefina	303
14.	Sołectwo Krężolek	203
	• <i>Krężolek</i>	96
	• <i>Przegrody</i>	107
15.	Sołectwo Lasocin	278
16.	Sołectwo Łopuszno	1.407
17.	Sołectwo Marianów	262
	• <i>Marianów</i>	225
	• <i>Michała Góra</i>	37
18.	Sołectwo Nowek	146
19.	Sołectwo Olszówka	81
20.	Sołectwo Piotrowiec	483
21.	Sołectwo Podewsie	120
22.	Sołectwo Ruda Zajązkowska	442
23.	Sołectwo Rudniki	212
	• <i>Huta Jabłonowa</i>	52
	• <i>Naramów</i>	42
	• <i>Rudniki</i>	118
24.	Sołectwo Sarbice Pierwsze	261
25.	Sołectwo Sarbice Drugie	241
26.	Sołectwo Snochowice	494
27.	Sołectwo Wielebnow	432
	• <i>Wielebnow</i>	335
	• <i>Wielebnow Zastońce</i>	97

Źródło: Urząd Gminy w Łopusznie

Rysunek 3. Sołectwa Gminy Łopuszno (źródło:

http://www.łopuszno.pl/index.php?option=18&action=articles_show&art_id=312&menu_id=246&page=281,
wgląd: wrzesień 2016 r.)

2.1.3 ZASOBY NATURALNE I WARUNKI PRZYRODNICZE GMINY

Według podziału fizyczno-geograficznego opracowanego przez Jerzego Kondrackiego⁴ Gmina Łopuszno leży w obrębie megaregionu *Pozaałpejska Europa Środkowa*, prowincji *Wyżyny Polskie*, podprowincji *Wyżyna Małopolska*, makroregionie: *Wyżyna Przedborska* oraz w granicach dwóch mezoregionów: *Wzgórza Łopuszańskie i Płaskowyż Suchedniowski (północno-wschodni kraniec Gminy)*.

GRUNTY

Na obszarze Gminy Łopuszno najczęściej występują gleby glejowe, które zostały wykształcone z piasków gliniastych, glin zwałowych lub wietrzeniowych. Spotkać je można przede wszystkim

⁴ Kondracki J. 2013: Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

w miejscach płaskich o słabym odpływie powierzchniowym. Gleby glejowe, torfowe i murszowe oraz mułowo – torfowe, należące do grupy gleb bagiennych, wytworzyły się w obniżeniach terenu, w warunkach nadmiernego uwilgocenia, przy współdziale roślinności hydrofilnej. Duży udział gleb bagiennych świadczy o nieuregulowanych warunkach odpływu i wysokim poziomie wód gruntowych na tym obszarze, co wiąże się z jego niedostępnością i niewielką przydatnością z punktu widzenia rolnictwa⁵.

Powierzchnia gruntów użytkowych rolnych w Gminie wynosi 9.333 ha (52,75%), w tym gruntów ornych – 5.555 ha (59,51%), zaś łąk i pastwisk 3.217 ha (34,46%). Sady zajmują powierzchnię ok. 93 ha [Tab. 2].

Tabela 3 Powierzchnia geodezyjna gruntów w gminie Łopuszno (stan na 31 grudnia 2014 r.)

GRUNTY	POWIERZCHNIA [ha]
Obszar Gminy Jedlnia-Letnisko	17.700
Powierzchnia lądowa	17.653
Użytki rolne razem	9.333
• Grunty orne	5.555
• Sady	93
• Łąki trwałe	2.306
• Pastwiska trwałe	911
• Grunty rolne zabudowane	406
• Grunty pod stawami	3
• Grunty pod rowami	59
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	7.721
• Lasy	7.467
Grunty pod wodami	47
• Płynącymi	41
• Stojącymi	6
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	374
• Tereny mieszkaniowe	7
• Tereny przemysłowe	2
• Tereny inne zabudowane	22
• Tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	8
• Tereny komunikacyjne – drogi	319
• Tereny komunikacyjne – tereny kolejowe	0
• Użytki kopalne	6
Użytki ekologiczne	0
Nieużytki	224
Tereny różne	1

Źródło: Bank Danych Lokalnych [wgląd wrzesień 2016 r.]

Przydatność rolniczą gleb należy uznać za niską o czym świadczy wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynoszący 50,3 pkt. (w skali 120 punktowej), podczas gdy

⁵ Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łopuszno na lata 2015-2023, s. 32

analogiczny wskaźnik dla województwa świętokrzyskiego wynosi 69,8 pkt. Najcenniejszymi glebami w gminie są występujące punktowo we wsi Ewelinów gleby kompleksu 3 - pszennego wadliwego (0,4% gruntów ornych). W klasyfikacji bonitacyjnej zalicza się je do gleb klasy III lub IVa. Podstawową bazę produkcji polowej stanowią gleby kompleksu 5 - żytniego dobrego (17,3% gruntów ornych). Do kompleksu tego zalicza się gleby IVa i IVb klasy bonitacyjnej. Największe powierzchnie w gminie zajmują występujące powszechnie kompleksy: 6 - żytni słaby (31,2% gruntów ornych) i 7 - żytni bardzo słaby (24,5% gruntów ornych). Bonitacyjnie zalicza się je do klasy V i VI, które nie są objęte ochroną prawną przed przeznaczeniem ich na cele nierolnicze. Kompleksy 9 - zbożowo-pastewny i 8 - zbożowo-pastewny mocny zajmujące odpowiednio 16,3% i 10,1% gruntów ornych koncentrują się na obszarach dolinnych towarzysząc użytkom zielonym. Kompleks 9 - zalicza się do klasy bonitacyjnej V zaś kompleks 8 - do klas IVa i IVb, rzadziej III.

SUROWCE NATURALNE

Kopaliny występujące na obszarze gminy cechuje duża różnorodność. Są to: ropy górnokarbońskie, żwiry dolnojurańskie, ropy i ropyłupki środkowojurańskie, wapienie górnokarbońskie i piaski czwartorzędowe. Na terenie gminy Łopuszno znajduje się 10 udokumentowanych złóż, 31 obszarów rozpoznanych pozytywnych i 1 obszar rozpoznany negatywny

WODY

Teren gminy Łopuszno położony jest w obszarze zlewni Pilicy i w obszarze zlewni Nidy. Zachodni obszar gminy położony w zlewni Pilicy bezpośrednio odwadniany jest przez dopływy rzeki Czarnej Włoszczowskiej. Czarna Włoszczowska zaczyna swój bieg tuż powyżej północnych krańców gminy Łopuszno. Ma ona długość 47,5 km, a jej zlewnia ma powierzchnię 637,4 km². Jej największym dopływem jest Czarna z Olszówki o długości 23,8 km, a jej zlewnia ma powierzchnię 177,3 km². Wschodnią część obszaru gminy Łopuszno odwadnia Łososina (Wierna Rzeka). Łososina ma charakter wyżynny. Jej długość wynosi 37,5 km, a średni spadek 1,85%. Cała zlewnia Łososiny ma powierzchnię 313,8 km²⁶.

PRZYRODA

Lesistość gminy określa się na poziomie 41,1% i jest wyższa niż średnia krajowa, która wynosi 29,2%. Lasy na terenie Gminy Łopuszno podlegają Nadleśnictwu Kielce oraz Nadleśnictwu

⁶ Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łopuszno na lata 2015-2023, s. 32

Włoszczowa. Powierzchniowo dominują siedliska lasu mieszanego wyżynnego oraz lasu wyżynnego. Drzewostan tworzą głównie sosna i jodła, z niewielką domieszką dębu, buka i brzozy. Obok lasów w krajobrazie gminy odgrywają dużą rolę zadrzewienia, a także użytki zielone⁷.

Ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe duża część terenów Gminy Łopuszno objęta jest różnymi formami ochrony przyrody. W Gminie wyróżniamy:

- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000:
 - Ostoja Przedborska (PLH 260004),
 - Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie (PLH 260041),
- Obszary Chronionego Krajobrazu:
 - Konecko-Łopuszański Obszar Chronionego Krajobrazu,
 - Chęcińsko-Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu,
 - Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Parki Krajobrazowe:
 - Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy,
 - Przedborski Park Krajobrazowy,
- Rezerваты:
 - Oleszno,
 - Góra Dobrzeszowska,
 - Ewelinów,
- Pomniki przyrody:
 - Skałki w miejscowości Nowek,
 - Skałka na terenie sołectwa Dobrzeszów,
 - Dąb szypułkowy w Snochowicach,
 - Jodła pospolita w Lasocinie – „Jodła Zygmunta”,
 - Jodła pospolita w Lasocinie – „Jodła Józefa”,
 - Sosna pospolita w Lasocinie – „Sosna Tadeusza”,
 - Dąb szypułkowy w Lasocinie – „Dąb Hubal”.

⁷ Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łopuszno na lata 2015-2023, s. 34

2.1.4 DEMOGRAFIA

Według danych GUS (stan na 31.12.2015) na terenie Gminy Łopuszno zamieszkuje 8.989 osób. Najważniejsze dane demograficzne przedstawia tabela 4.

Tabela 4 Demografia w Gminie Łopuszno

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba mieszkańców	9.059	9.080	9.038	9.043	8.989
Liczba kobiet	4.496	4.509	4.479	4.480	4.462
Liczba mężczyzn	4.563	4.571	4.559	4.563	4.527
Gęstość zaludnienia	51	51	51	51	51
Saldo migracji	-21	-14	-43	-5	-25
Przyrost naturalny	+20	+15	-3	-7	-27

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd: wrzesień 2016 r.)

W Gminie systematycznie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, wzrasta natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Nie jest to sytuacja ekonomicznie pożądana. Stanowi to przesłankę do działań o charakterze prorodzinny oraz do inwestycji w infrastrukturę techniczną oraz usługi przeznaczone dla osób w starszym wieku.

2.1.5 ROLNICTWO I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

W zakresie gospodarki, wiodącym działem gminy jest rolnictwo, pomimo nie najlepszych warunków glebowych. W gminie Łopuszno znajduje się 1.526 gospodarstw rolnych z czego 1.368 prowadzi działalność rolniczą (Powszechny Spis Rolny 2010). Gospodarstwa powyżej 10 ha stanowią 7,5% ogólnej liczby gospodarstw rolnych. Świadczy to o dużym rozproszeniu produkcji rolnej. Grunty użytkowane rolniczo zajęte są w większości pod uprawę zbóż podstawowych (żyto, jęczmień, pszenica) i ziemniaków. Warzywa uprawiane są na własne potrzeby. Podobnie sadownictwo nie odgrywa istotnej roli gospodarczej. W produkcji zwierzęcej głównym kierunkiem jest hodowla bydła i trzody chlewnej, a szczególnie tuczników. Marginesowa jest hodowla owiec, kóz, zwierząt futerkowych a drób hodowany jest głównie na własne potrzeby.

Obok rolnictwa drugim ważnym kierunkiem rozwoju gospodarczego gminy jest pozarolnicza działalność gospodarcza. Sfera działalności innej niż rolnictwo reprezentowana jest głównie przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, tworzące niewielką liczbę miejsc pracy, nierzadko są to firmy jednoosobowe, tj. działające na własny rachunek na zasadzie samozatrudnienia.

Tabela 5 Podmioty gospodarcze w Gminie Łopuszno w poszczególnych sekcjach polskiej klasyfikacji działalności (PKD) w 2014 i 2015 rok

	2014		2015	
	SEKTOR PUBLICZNY	SEKTOR PRYWATNY	SEKTOR PUBLICZNY	SEKTOR PRYWATNY
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (A)	0	29	0	27
Górnictwo i wydobywanie(B)	0	0	0	0
Przetwórstwo przemysłowe (C)	0	74	0	75
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (D)	0	3	0	1
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (E)	1	0	1	1
Budownictwo (F)	0	120	0	116
Handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	0	161	0	169
Transport i gospodarka magazynowa (H)	0	67	0	75
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I)	0	13	0	13
Informacja i komunikacja (J)	0	11	0	12
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (K)	0	5	0	3
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L)	0	4	0	4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)	0	22	0	19
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)	0	24	0	20
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (O)	2	6	2	6
Edukacja (P)	14	7	13	8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q)	2	8	3	9
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R)	3	9	3	9
Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (S,T)	0	36	0	39

Źródło: Bank Danych Lokalnych (wgląd: wrzesień 2016 r.)

2.1.6 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Obszar gminy Łopuszno jest dogodnie położony pod względem komunikacyjnym. Posiada, bowiem czterokierunkowe połączenia z drogami wojewódzkimi. Droga wojewódzka nr 728

prowadzi przez Końskie – Łopuszno – Małogoszcz - Jędrzejów. Wzdłuż niej jest rozlokowanych 7 sołectw, a mianowicie: Sarbice 1, Sarbice 2, Czałczyn, Łopuszno, Marianów, Czartoszewy i Gnieździska. Druga droga wojewódzka nr 786 prowadzi z Włoszczowy przez Łopuszno do Kielc. Wzdłuż niej jest zlokalizowanych 5 sołectw: Jedle, Łopuszno, Wielebnów, Snochowice i Piotrowiec, natomiast droga wojewódzka nr 760 stanowi obwodnicę Kielc do Łopuszna⁸.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w gminie według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku wynosiła 10,8 km. Poziom skanalizowania Gminy wynosi jedynie 7,3%. Ścieki sanitarne w miejscowościach pozbawionych dostępu do kanalizacji gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szamba) a następnie są wywożone przez pojazdy asenizacyjne. W 2014 roku na terenie Gminy znajdowało się 1.175 szamb oraz 39 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gmina Łopuszno jest zwodociągowana w blisko 100%. Długość czynnej sieci wodociągowej wynosi 173 km. Wodociągi w 2015 roku dostarczyły gospodarstwom domowym ponad 250 dam³ wody.

2.1.7 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Samorządowe placówki oświatowe znajdujące się na terenie Gminy:

- Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Łopusznie,
- Szkoła Podstawowa w Łopusznie filia w Lasocinie,
- Szkoła Podstawowa w Łopusznie filia w Grabownicy,
- Zespół Szkół w Gnieździskach:
 - Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego,
 - Gimnazjum,
- Szkoła Podstawowa w Dobrzeszowie,
- Szkoła Podstawowa w Dobrzeszowie filia w Sarbicach.

W Gminie Łopuszno funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury. W głównym pomieszczeniu GOK organizowane są różnorodne wystawy, konkursy, kameralne spotkania. Prowadzone są zajęcia taneczne, muzyczne oraz aerobik. Usytuowana jest tu także Galeria eksponująca prace poplenerowe. Obok głównej sali znajduje się Izba Regionalna. Pod patronatem GOK działają zespoły ludowe: Zespół Pieśni i Tańca „Gnieździska” i kapela Zygmunta Jakubowskiego, a także zespół obrzędowy działający przy Kole Gospodyń Wiejskich w Lasocinie. W GOK prowadzona

⁸ Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Łopuszno na lata 2015-2023, s. 30

jest również nauka gry na gitarze klasycznej i na keyboardzie. Cykliczne imprezy organizowane przez GOK to:

- Gminny Konkurs Recytatorski Poezji Marii Konopnickiej,
- Powiatowe Warsztaty Sztuki Ludowej,
- Dożynki gminne,
- Konkursy plastyczne dotyczące Świąt Bożego Narodzenia i Świąt Wielkiej Nocy,
- Spotkania opłatkowe,
- Prezentacje artystyczne,
- Ogólnopolskie Plenery Plastyczne.

Mieszkańcy Gminy mogą również korzystać ze zbiorów Gminnej Biblioteki Publicznej w Łopusznie oraz wykorzystywać możliwości jakie proponuje Gminny Ośrodek Sportowo-Wypoczynkowy.

W ramach instytucji samorządowych zajmujących się problematyką społeczną działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Na terenie Gminy funkcjonuje SP ZOZ Gminny Ośrodek Zdrowia w Łopusznie. W instytucji wykonywane są trzy rodzaje świadczeń medycznych: leczenie stomatologiczne, ambulatoryjna opieka specjalistyczna oraz rehabilitacja lecznicza. Nocna i świąteczna opieka medyczna realizowana jest przez Świętokrzyskie Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego w Kielcach – Punkt Ratowniczy Mniów. dostęp do lekarzy specjalistów i szpitali zapewniają pobliskie miasta: np. Kielce. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują dwie apteki.

3. DIAGNOZA

3.1 KONCENTRACJA NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH

Diagnoza koncentracji negatywnych zjawisk społecznych obejmuje w szczególności kwestie bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

3.1.1 BEZROBOCIE

Podstawowym parametrem charakteryzującym zjawiska kryzysowe w obrębie rynku pracy jest bezrobocie. Analiza bezrobocia dla tak małych jednostek jak sołectwa nie jest łatwa, bowiem z perspektywy gminy mającej na celu aktywizację największym problemem jest bezrobocie wyrażone w liczbach bezwzględnych.

Tabela 6 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Łopuszno

LP.	SOŁECTWO	Liczba osób bezrobotnych			
		2013	2014	2015	30.09.2016
	Gmina Łopuszno	728	509	572	501
1.	Sołectwo Antonielów	11	4	6	4
2.	Sołectwo Czałczyn	21	11	19	17
3.	Sołectwo Czartoszewy	20	12	10	14
4.	Sołectwo Dobreszów	18	17	15	15
5.	Sołectwo Eustachów	41	23	22	24
6.	Sołectwo Ewelinów	9	4	4	3
7.	Sołectwo Fanisławice	52	43	54	45
8.	Sołectwo Fanisławiczki	19	9	7	7
9.	Sołectwo Gnieździska	64	47	48	46
10.	Sołectwo Grabownica	26	12	14	15
11.	Sołectwo Jasień	23	11	15	12
12.	Sołectwo Jedle	29	18	19	19
13.	Sołectwo Józefina	24	10	17	13
14.	Sołectwo Krężolek	16	15	10	5
15.	Sołectwo Lasocin	14	12	20	19
16.	Sołectwo Łopuszno	100	63	74	72
17.	Sołectwo Marianów	20	22	12	13
18.	Sołectwo Nowek	15	9	15	10
19.	Sołectwo Olszówka	14	10	9	11
20.	Sołectwo Piotrowiec	34	28	30	19
21.	Sołectwo Podewsie	8	0	4	3
22.	Sołectwo Ruda Zajązkowska	32	36	39	32
23.	Sołectwo Rudniki	12	8	7	7
24.	Sołectwo Sarbice Pierwsze	18	8	17	13
25.	Sołectwo Sarbice Drugie	13	13	20	9
26.	Sołectwo Snochowice	41	31	32	27
27.	Sołectwo Wielebnów	34	33	33	27

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach

Jak widać największa liczba osób bezrobotnych zamieszkuje w sołectwie Łopuszno, następnie w sołectwie Gnieździska i Fanisławice.

Uważa się, że wielkością krytyczną jest nie tyle bezrobocie ogółem, co bezrobocie długotrwałe, które trafniej oddaje przestrzenne rozmieszczenie problemów deprywacji zatrudnienia. Długotrwale bezrobotnym jest osoba pozostająca bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat.

Tabela 7 Długotrwale bezrobotni Gminy Łopuszno z podziałem na obszary

LP.	SOŁECTWO	Liczba osób długotrwale bezrobotnych			
		2013	2014	2015	30.09.2016
	Gmina Łopuszno	381	276	273	251
1.	Sołectwo Antonielów	4	2	5	1
2.	Sołectwo Czałczyn	11	5	9	11
3.	Sołectwo Czaroszowy	12	6	6	10
4.	Sołectwo Dobrzeszów	13	9	9	9
5.	Sołectwo Eustachów	25	13	12	11
6.	Sołectwo Ewelinów	2	0	1	1
7.	Sołectwo Fanisławice	31	32	21	24
8.	Sołectwo Fanisławiczki	14	7	0	2
9.	Sołectwo Gnieździska	34	21	22	22
10.	Sołectwo Grabownica	18	11	12	11
11.	Sołectwo Jasień	10	6	7	9
12.	Sołectwo Jedle	12	7	11	7
13.	Sołectwo Józefina	9	5	9	7
14.	Sołectwo Krężolek	10	11	6	0
15.	Sołectwo Lasocin	5	4	7	6
16.	Sołectwo Łopuszno	53	29	29	29
17.	Sołectwo Marianów	11	13	9	8
18.	Sołectwo Nowek	8	7	7	6
19.	Sołectwo Olszówka	9	4	6	6
20.	Sołectwo Piotrowiec	16	13	15	12
21.	Sołectwo Podewsie	4	0	1	1
22.	Sołectwo Ruda Zajązkowska	15	15	17	14
23.	Sołectwo Rudniki	5	5	4	3
24.	Sołectwo Sarbice Pierwsze	9	5	4	6
25.	Sołectwo Sarbice Drugie	6	7	8	6
26.	Sołectwo Snochowice	19	16	17	12
27.	Sołectwo Wielebnow	16	23	19	17

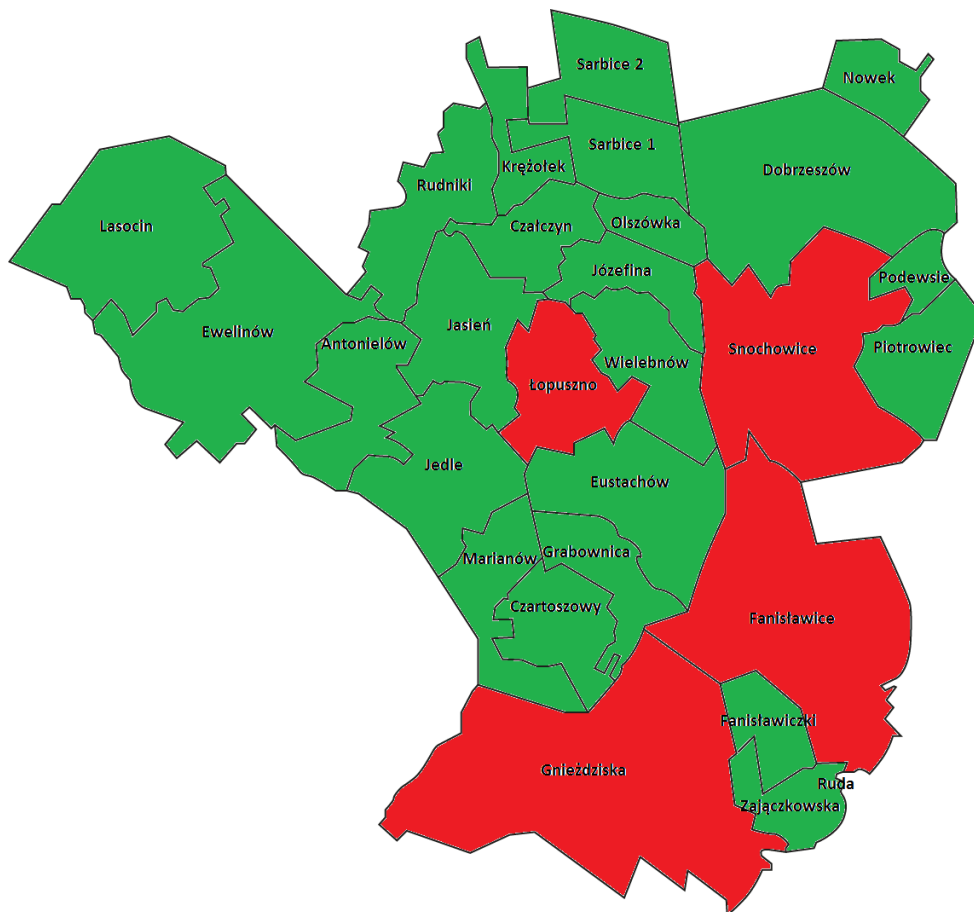
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach

Zagadnienie bezrobocia oceniono w ten sposób, że zbadano rozkład kwartyłowy długotrwale bezrobotnych w poszczególnych sołectwach w całym okresie badanym, tj. od roku 2013 do września roku 2016. Za sołectwa, w których bezrobocie jest istotne uznano te, dla których wysoki poziom bezrobocia leży w trzecim kwartylu dla całego okresu badanego.

W wyniku tego badania stwierdzono, że problem bezrobocia jest istotny społecznie w następujących sołectwach:

Faniśławice, Gnieździska, Łopuszno i Snochowice.

Graficznie zobrazowano tę sytuację za pomocą mapki zakreślającej kolorem czerwonym wymienione sołectwa.

Rysunek 4. Sołectwa na terenie gminy Łopuszno z problemem bezrobocia

3.1.2 UBÓSTWO

W przypadku zjawiska ubóstwa posłużyła się skalą korzystania na danych obszarach ze środowiskowej pomocy społecznej, w szczególności przez osoby będące poniżej kryterium dochodowego.

Tabela 8 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu ubóstwa

LP.	SOŁECTWO	2013	2014	2015
Gmina Łopuszno				
1.	Sołectwo Antonielów	17	14	16
2.	Sołectwo Czałczyn	6	7	5
3.	Sołectwo Czartoszowy	12	10	7
4.	Sołectwo Dobrzeszów	14	13	9

5. Sołectwo Eustachów	9	11	9
6. Sołectwo Ewelinów	5	7	4
7. Sołectwo Fanisławice	21	22	23
8. Sołectwo Fanisławiczki	8	7	8
9. Sołectwo Gnieździska	13	16	16
10. Sołectwo Grabownica	10	7	10
11. Sołectwo Jasień	10	10	13
12. Sołectwo Jedle	14	15	12
13. Sołectwo Józefina	14	11	13
14. Sołectwo Krężolek	15	12	12
15. Sołectwo Lasocin	10	7	7
16. Sołectwo Łopuszno	26	28	28
17. Sołectwo Marianów	8	7	6
18. Sołectwo Nowek	14	16	15
19. Sołectwo Olszówka	6	3	6
20. Sołectwo Piotrowiec	12	18	18
21. Sołectwo Podewsie	7	7	6
22. Sołectwo Ruda Zajązkowska	10	9	11
23. Sołectwo Rudniki	11	7	9
24. Sołectwo Sarbice Pierwsze	10	12	13
25. Sołectwo Sarbice Drugie	11	12	12
26. Sołectwo Snochowice	17	14	16
27. Sołectwo Wielebnow	3	10	8

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łopusznie

Z danych zaprezentowanych w tabeli 8 wynika, że najwięcej osób korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej w sołectwie Łopuszno.

Kolejnym kryterium diagnostycznym ubóstwa w gminie Łopuszno jest natężenie korzystania z zasiłków pomocy społecznej uwarunkowanych kryterium dochodowym. Kryterium to od 1 października 2015 r. wynosi dla osoby samotnie gospodarującej – 634 zł, a dla osoby w rodzinie – w wysokości 514 zł. Warto zaznaczyć, że kryteria dochodowe obowiązujące w chwili sporządzania tej diagnozy są bliskie poziomowi minimum egzystencji, które dla 2013 r. zostało wyliczone przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych na – odpowiednio – 541,91 zł dla osoby samotnej i 455,90 zł na osobę w gospodarstwie dwuosobowym (dwóch osób dorosłych)⁹. Wg tego samego opracowania dla wszystkich innych typów rodzin minimum egzystencji jest wyższe, niż oficjalne kryterium dochodowe. A więc skalę korzystania na danym obszarze ze środowiskowej pomocy społecznej, w szczególności przez osoby będące poniżej kryterium dochodowego, można uważać za trafną miarę skrajnego ubóstwa w tym obszarze.

⁹ Źródło: „Poziom i struktura zmodyfikowanego minimum egzystencji w 2013 r. (na podstawie danych średniorocznych)”, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa, 28 marca 2014 r., Tabela 1, s. 2

Tabela 9 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu ubóstwa w Gminie Łopuszno

LP.	SOŁECTWO	Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu ubóstwa			
		2013	2014	2015	30.09.2016
Gmina Łopuszno					
1.	Sołectwo Antonielów	18	11	14	2
2.	Sołectwo Czałczyn	7	6	6	7
3.	Sołectwo Czaroszowy	10	9	7	4
4.	Sołectwo Dobrzeszów	13	10	9	9
5.	Sołectwo Eustachów	11	11	8	6
6.	Sołectwo Ewelinów	6	7	4	2
7.	Sołectwo Fanisławice	13	22	22	26
8.	Sołectwo Fanisławiczki	7	8	7	6
9.	Sołectwo Gnieździska	13	16	16	10
10.	Sołectwo Grabownica	8	7	10	7
11.	Sołectwo Jasień	11	10	13	13
12.	Sołectwo Jedle	14	15	13	9
13.	Sołectwo Józefina	12	12	14	10
14.	Sołectwo Krężolek	16	14	15	7
15.	Sołectwo Lasocin	10	7	7	6
16.	Sołectwo Łopuszno	23	30	28	19
17.	Sołectwo Marianów	8	7	5	2
18.	Sołectwo Nowek	13	15	16	15
19.	Sołectwo Olszówka	1	5	6	4
20.	Sołectwo Piotrowiec	10	17	20	19
21.	Sołectwo Podewsie	6	7	6	5
22.	Sołectwo Ruda Zajączkowska	10	9	11	6
23.	Sołectwo Rudniki	7	7	7	6
24.	Sołectwo Sarbice Pierwsze	12	13	14	13
25.	Sołectwo Sarbice Drugie	8	12	11	11
26.	Sołectwo Snochowice	19	14	14	13
27.	Sołectwo Wielebnów	1	7	7	9

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łopusznie

3.1.2.1 ZASIŁEK STAŁY

Zasiłek stały jest świadczeniem pieniężnym pomocy społecznej, które przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz – pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Tabela 10 Osoby korzystające z zasiłków stałych w Gminie Łopuszno

LP.	SOŁECTWO	Liczba osób korzystających z zasiłków stałych			
		2013	2014	2015	30.09.2016
Gmina Łopuszno					
1.	Sołectwo Antonielów	3	2	2	2
2.	Sołectwo Czałczyn	0	0	2	2
3.	Sołectwo Czartoszowy	4	4	2	1
4.	Sołectwo Dobrzeszów	3	3	3	2
5.	Sołectwo Eustachów	0	1	1	1
6.	Sołectwo Ewelinów	2	2	1	1
7.	Sołectwo Fanisławice	6	6	7	7
8.	Sołectwo Fanisławiczki	1	1	1	0
9.	Sołectwo Gnieździska	4	4	4	3
10.	Sołectwo Grabownica	0	1	1	1
11.	Sołectwo Jasień	2	4	6	6
12.	Sołectwo Jedle	7	7	5	5
13.	Sołectwo Józefina	2	2	2	1
14.	Sołectwo Krężolek	0	0	0	4
15.	Sołectwo Lasocin	3	3	3	2
16.	Sołectwo Łopuszno	13	12	15	14
17.	Sołectwo Marianów	1	1	1	0
18.	Sołectwo Nowek	4	4	4	4
19.	Sołectwo Olszówka	0	0	0	0
20.	Sołectwo Piotrowiec	2	2	3	5
21.	Sołectwo Podewsie	1	0	0	0
22.	Sołectwo Ruda Zajączkowska	2	2	3	3
23.	Sołectwo Rudniki	1	1	1	1
24.	Sołectwo Sarbice Pierwsze	3	4	4	5
25.	Sołectwo Sarbice Drugie	1	1	1	1
26.	Sołectwo Snochowice	6	6	4	6
27.	Sołectwo Wielebnów	2	3	3	4

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łopusznie

Jak widać, w Gminie występuje dość wyraźna koncentracja przestrzenna pobierania zasiłku stałego. Szczególnie wyróżnia się sołectwo Łopuszno.

3.1.2.2 ZASIŁEK OKRESOWY

Zasiłek okresowy jest świadczeniem pieniężnym pomocy społecznej, które przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, osobie samotnie gospodarującej albo rodzinie, których dochód jest niższy od kryterium dochodowego. Zasiłek okresowy ustala się w przypadku osoby samotnie gospodarującej – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie

gospodarującej a dochodem tej osoby, a w przypadku rodziny – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Tabela 11 Osoby korzystające z zasiłków okresowych w gminie Łopuszno

LP.	SOŁECTWO	Liczba osób korzystających z zasiłków okresowych			
		2013	2014	2015	30.09.2016
Gmina Łopuszno					
1.	Sołectwo Antonielów	6	5	8	5
2.	Sołectwo Czałczyn	3	4	4	3
3.	Sołectwo Czarłoszowy	4	3	4	1
4.	Sołectwo Dobrzeszów	3	3	5	3
5.	Sołectwo Eustachów	5	4	5	1
6.	Sołectwo Ewelinów	4	4	2	0
7.	Sołectwo Fanisławice	6	10	10	6
8.	Sołectwo Fanisławiczki	3	0	4	2
9.	Sołectwo Gnieździska	6	8	9	3
10.	Sołectwo Grabownica	4	3	6	1
11.	Sołectwo Jasień	6	4	5	5
12.	Sołectwo Jedle	4	6	5	2
13.	Sołectwo Józefina	2	3	6	2
14.	Sołectwo Krężolek	3	4	6	2
15.	Sołectwo Lasocin	5	3	3	2
16.	Sołectwo Łopuszno	5	13	12	7
17.	Sołectwo Marianów	1	2	2	0
18.	Sołectwo Nowek	5	9	7	5
19.	Sołectwo Olszówka	3	4	5	2
20.	Sołectwo Piotrowiec	3	7	11	9
21.	Sołectwo Podewsie	2	0	2	2
22.	Sołectwo Ruda Zajączkowska	2	4	6	3
23.	Sołectwo Rudniki	1	1	0	0
24.	Sołectwo Sarbice Pierwsze	2	5	4	2
25.	Sołectwo Sarbice Drugie	2	5	5	4
26.	Sołectwo Snochowice	5	5	6	5
27.	Sołectwo Wielebnów	1	4	3	4

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łopusznie

Zasiłki okresowe charakteryzują się dużą nierównomiernością rozkładu zarówno w czasie jak i w przestrzeni.

3.1.2.3 ZASIŁEK CELOWY

Zasiłek celowy to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Tabela 12 Osoby korzystające z zasiłków celowych w gminie Łopuszno

LP.	SOŁECTWO	Liczba osób korzystających z zasiłków celowych			
		2013	2014	2015	30.09.2016
Gmina Łopuszno					
1.	Sołectwo Antonielów	8	2	2	2
2.	Sołectwo Czałczyn	4	0	1	0
3.	Sołectwo Czartoszowy	6	2	2	1
4.	Sołectwo Dobrzeszów	2	3	4	1
5.	Sołectwo Eustachów	6	3	3	1
6.	Sołectwo Ewelinów	4	2	2	1
7.	Sołectwo Fanisławice	10	3	8	1
8.	Sołectwo Fanisławiczki	1	1	1	0
9.	Sołectwo Gnieździska	7	5	7	2
10.	Sołectwo Grabownica	4	3	4	0
11.	Sołectwo Jasień	4	1	3	0
12.	Sołectwo Jedle	5	4	4	0
13.	Sołectwo Józefina	2	1	0	1
14.	Sołectwo Krężolek	9	4	4	0
15.	Sołectwo Lasocin	6	2	1	1
16.	Sołectwo Łopuszno	6	11	14	6
17.	Sołectwo Marianów	2	3	0	0
18.	Sołectwo Nowek	6	2	6	1
19.	Sołectwo Olszówka	0	0	0	0
20.	Sołectwo Piotrowiec	4	5	4	0
21.	Sołectwo Podewsie	1	1	0	0
22.	Sołectwo Ruda Zajączkowska	0	2	1	0
23.	Sołectwo Rudniki	3	4	2	1
24.	Sołectwo Sarbice Pierwsze	4	2	1	0
25.	Sołectwo Sarbice Drugie	4	2	1	0
26.	Sołectwo Snochowice	8	5	6	3
27.	Sołectwo Wielebnów	1	2	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łopusznie

Prosta obserwacja także wskazuje dużą zmienność przyznawania świadczenia.

3.1.2.4 STRUMIEŃ ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

Warto spojrzeć na rozkład terytorialny zasiłków poprzez całkowitą liczbę bezwzględną obrazującą zsumowaną (umowną) liczbę osób w rodzinach otrzymujących świadczenia w danym obszarze. Wskaźnik ten nazywamy całkowitym strumieniem świadczeń. Warto pamiętać, że strumień świadczeń w tym ujęciu, to nie faktyczna ilość osób w rodzinach, ale wielkość umowna, ponieważ rodzina otrzymująca więcej niż jedno świadczenie będzie uwzględniona we wskaźniku więcej niż jeden raz. Służy to świadomemu wychwyceniu sytuacji, gdy w danej rodzinie koncentruje się więcej problemów, uzasadniających przyznanie kilku świadczeń.

Tabela 13 Strumień świadczeń socjalnych w gminie Łopuszno z podziałem na sołectwa w okresie 2013-IX.2016 r.

LP.	SOŁECTWO	Zsumowana liczba osób korzystających ze świadczeń socjalnych (strumień świadczeń socjalnych)			
		2013	2014	2015	30.09.2016
Gmina Łopuszno					
1.	Sołectwo Antonielów	35	20	26	11
2.	Sołectwo Czałczyn	14	10	13	12
3.	Sołectwo Czarłoszowy	24	18	15	7
4.	Sołectwo Dobrzeszów	21	19	21	15
5.	Sołectwo Eustachów	22	19	17	9
6.	Sołectwo Ewelinów	16	15	9	4
7.	Sołectwo Fanisławice	35	41	47	40
8.	Sołectwo Fanisławiczki	12	10	13	8
9.	Sołectwo Gnieździska	30	33	36	18
10.	Sołectwo Grabownica	16	14	21	9
11.	Sołectwo Jasień	23	19	27	24
12.	Sołectwo Jedle	30	32	27	16
13.	Sołectwo Józefina	18	18	22	14
14.	Sołectwo Krężolek	28	22	25	13
15.	Sołectwo Lasocin	24	15	14	11
16.	Sołectwo Łopuszno	47	66	69	46
17.	Sołectwo Marianów	12	13	8	2
18.	Sołectwo Nowek	28	30	33	25
19.	Sołectwo Olszówka	4	9	11	6
20.	Sołectwo Piotrowiec	19	31	38	33
21.	Sołectwo Podewsie	10	8	8	7
22.	Sołectwo Ruda Zajączkowska	14	17	21	12
23.	Sołectwo Rudniki	12	13	10	8
24.	Sołectwo Sarbice Pierwsze	21	24	23	20
25.	Sołectwo Sarbice Drugie	15	20	18	16
26.	Sołectwo Snochowice	38	30	30	27
27.	Sołectwo Wielebnów	5	16	13	17

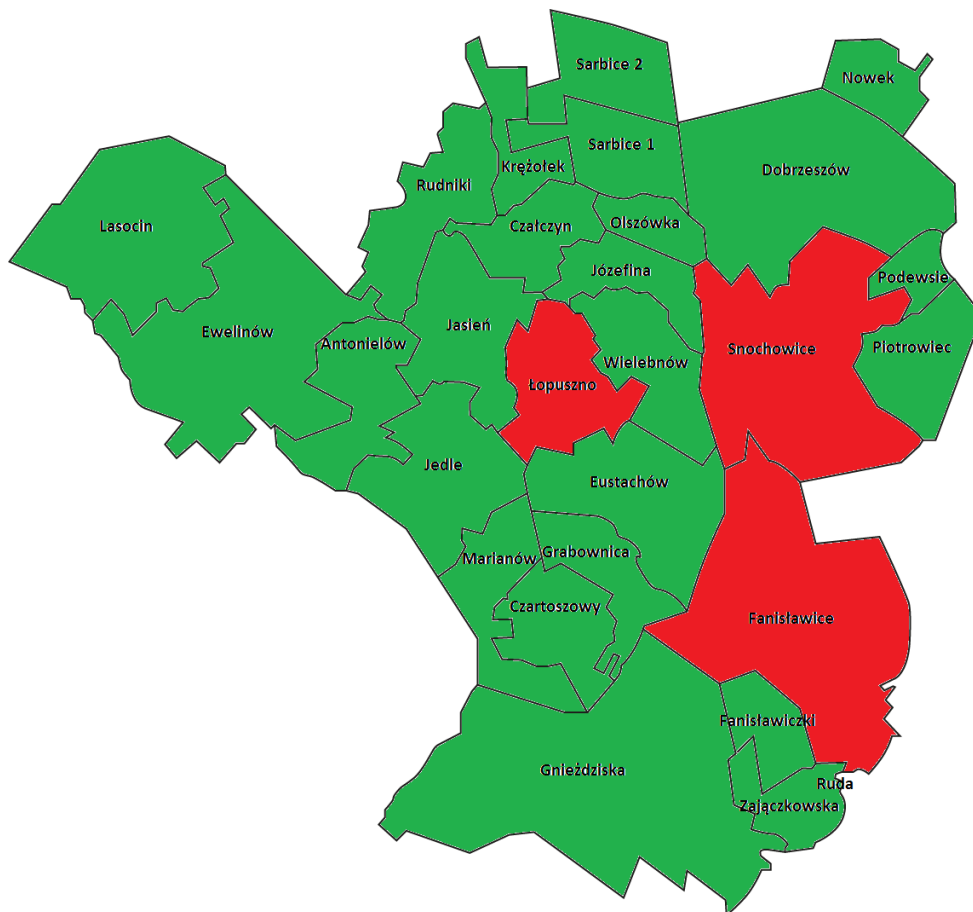
Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łopusznie, Analiza Remedis SA

Wskaźnik strumienia świadczeń jest oparty na sumie bezwzględnych ilości osób w rodzinach otrzymujących zasiłki. Jednak podobnie jak w sytuacji związanej z bezrobociem dla gminy liczby bezwzględne, zwłaszcza utrzymujące się długi czas, są największym wyzwaniem.

Przy metodzie oceny zbieżnej z wykorzystaną do oceny zjawiska bezrobocia stwierdzono, że będą zagrożone są następujące sołectwa w gminie Łopuszno:

Fanisławice, Łopuszno, Snochowice.

Wyniki zaprezentowano na mapce poglądowej.

Rysunek 5. Graficzna prezentacja sołectw z najwyższym strumieniem świadczeń socjalnych.

3.1.3 ZJAWISKO PRZESTĘPCZOŚCI

Problemy przestępczości są istotną składową degradacji obszaru i obniżania jakości życia mieszkańców. Zostały one zdiagnozowane dzięki danym uzyskanym z Komisariatu Policji w Strawczynie.

Za najważniejsze dla bezpieczeństwa uznaje się przestępstwa należące do 7 kategorii:

- kradzież mienia;
- kradzież z włamaniem;
- kradzież samochodu (również poprzez włamanie);
- przestępstwa rozbójnicze (rozboje, wymuszenia oraz kradzieże rozbójnicze);
- bójki i pobicia;
- uszkodzenie mienia;
- uszczerbek na zdrowiu.

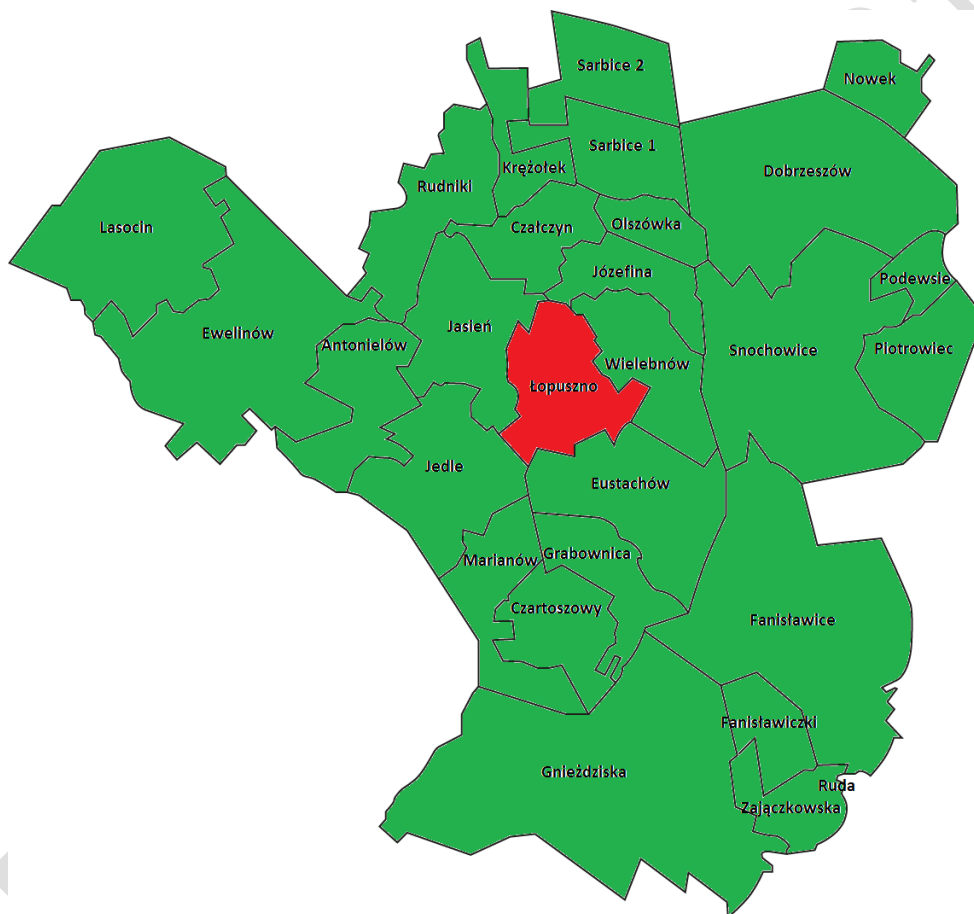
W roku 2015 łączna liczba przestępstw spośród wymienionych kategorii wynosiła 15, wobec 16 w roku poprzednim.

Tabela 14 Przestępstwa popełnione w gminie Łopuszno w latach 2014 i 2015.

LP.	ROK	LICZBA PRZESTĘPSTW	KRADZIEŻE	WŁAMANIA	USZKODZENIA MIENIA	ROZBOJE	USZCZERBEK NA ZDROWIU
1	2015	15	4	5	4	1	1
2	2014	16	4	6	4	1	1

Źródło: Posterunek Policji w Strawczynie

Prezentowane dane pokazują niewielkie zagrożenie przestępczością. Nigdzie na terenie Gminy nie występuje stan zagrożenia. Oceny Policji potwierdzają, że najwięcej przestępstw występuje na terenie Łopuszna. Jest to oczywiste, biorąc pod uwagę, że tu właśnie koncentruje się życie społeczne w gminie.

Rysunek 6. Najwyższe zagrożenie przestępczością na terenie gminy Łopuszno.

3.1.4 PROBLEMY NISKIEGO POZIOMU EDUKACJI ORAZ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

3.1.4.1 NISKI POZIOM EDUKACJI

Poddano analizie dwa poziomy edukacji powszechnej: szkoły podstawowe i gimnazjalne, ponieważ tylko tych poziomów dotyczy rejonizacja, więc można próbować wyciągać wnioski przestrzenne. Placówki oświatowe edukacji powszechnej znajdujące się na terenie gminy Łopuszno (wraz z liczbą uczniów) to:

- Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Łopusznie (743 uczniów¹⁰);
- Szkoła Podstawowa w Łopusznie, Filia w Lasocinie (20 uczniów);
- Szkoła Podstawowa w Łopusznie, Filia w Grabownicy (51 uczniów);
- Zespół Szkół w Gnieździskach, Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego, Gimnazjum (177 uczniów¹¹);
- Szkoła Podstawowa w Dobrzeszowie (72 uczniów¹²);
- Szkoła Podstawowa w Dobrzeszowie, Filia w Sarbicach (12 uczniów¹³);
- Społeczne Gimnazjum Nr 1 w Łopusznie (20 uczniów¹⁴).

Wyniki edukacyjne dla szkół podstawowych przeanalizowano na poziomie placówek, więc wynik – pomimo rejonizacji – tylko pośrednio można odnosić do konkretnych terenów w gminie. Przedstawiono rozkład wyników sprawdzianu szóstoklasisty z języka polskiego, obcego oraz matematyki (dwa ostatnie przedmioty można uważać za kluczowe dla kompetencji wartościowych na współczesnym rynku pracy).

Tabela 15 Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w poszczególnych szkołach w gminie Łopuszno w 2016 r.

PLACÓWKA	ŚREDNI WYNIK Z MATEMATYKI	ŚREDNI WYNIK Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO	ŚREDNI WYNIK Z JĘZYKA POLSKIEGO
Zespół Szkół w Łopusznie	39,9%	63%	68%
Zespół Szkół w Gnieździskach	50,6%	64,9%	66,9%
SP w Dobrzeszowie	53%	56%	73%
Powiat	51,9	66,8%	69,1
Województwo	53%	69%	70%
Kraj	54%	71%	71%

Źródło: Urząd Gminy Łopuszno

Wyniki edukacyjne dla szkoły gimnazjalnej przeanalizowano na podstawie wyników egzaminów gimnazjalnych w 2016 r.

Tabela 16 Wyniki egzaminów gimnazjalnych w gminie Łopuszno w 2016 r.

PLACÓWKA	ŚREDNI WYNIK					
	HISTORIA/WOS	JĘZYK POLSKI	MATEMATYKA	PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE	JĘZYK ANGIELSKI (PP)	JĘZYK ANGIELSKI (PR)
Zespół Szkół w Łopusznie ¹⁵	54%	65%	45%	47%	59%	38%
Zespół Szkół w Gnieździskach	62%	73%	56%	58%	57%	31%
Powiat	55%	69%	49%	52%	59%	37%

¹⁰ Źródło: www.zslopuszno.pl, dostęp październik 2016,

¹¹ Źródło: www.lopuszno.pl, dostęp październik 2016,

¹² Ibidem,

¹³ Ibidem,

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Gimnazjum w Łopusznie prowadzi naukę języka niemieckiego, wyników nie podano dla porównywalności danych

Województwo	56%	69%	48%	52%	63%	43%
Kraj	56%	69%	49%	51%	64%	45%

Źródło: Urząd Gminy Łopuszno

Zróżnicowanie prezentowane przez dane umieszczone w tabelach wydaje się pokazywać różnice pomiędzy szkołami/ środowiskami. Niemniej nie może być podstawą oceny pracy poszczególnych szkół. Szkoły pracują w środowiskach o zróżnicowanym poziomie wyzwań edukacyjnych. Czynnikiem najsilniej różnicującym wyniki uczniów poszczególnych szkół jest prawdopodobnie różny poziom wsparcia edukacyjnego otrzymywanego przez uczniów w środowisku domowym. Nie chodzi przy tym tylko zarówno o pomoc bezpośrednią w nauce czy możliwość opłacenia korepetycji. Ważne jest wsparcie polegające na wspieraniu ambicji i aspiracji ucznia.

Najważniejszym elementem oceny przydatności danych dotyczących wyników nauczania do celów niniejszej diagnozy jest podział na obwody szkolne i realna praktyka przyjmowania uczniów. Dodatkowo nierównomierne rozłożenie szkół na terenie gminy i ogromne zróżnicowanie wielkościowe poszczególnych szkół uniemożliwiają przeniesienie wyników nauczania na przyjęte zasady delimitacji obszaru zdegradowanego/ rewitalizowanego. Z tego powodu informacje dotyczące poziomu edukacji nie są wiarygodnym miernikiem sytuacji społecznej w gminie Łopuszno.

3.1.4.2 POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Kapitał społeczny to pojęcie wprowadzone stosunkowo niedawno do nauk społecznych. Jest to wartość, na którą składają się powiązania, relacje społeczne i zaufanie jednostek, dzięki którym możliwe jest pomnażanie osiągniętych korzyści.

Kapitał społeczny składa się m.in. z relacji panujących w grupie, jakości stosunków oraz możliwości współdziałania.

W analizie wzięto pod uwagę takie miary jak:

- Aktywność w procedurach demokratycznych:
 - Frekwencja wyborcza,
 - Uczestnictwo w lokalnych procedurach partycypacyjnych np. w realizacji funduszu sołectkiego.

Oba te obszary są jednak równocześnie miarami poziomu uczestnictwa w życiu publicznym, z tego powodu przeanalizowano je w kolejnym rozdziale. Przedstawione dalej wnioski dotyczą zarówno kapitału społecznego, jak i uczestnictwa w życiu publicznym.

3.1.4.3 PROBLEM NIEWYSTARCZAJĄCEGO POZIOMU UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM I KULTURALNYM

Za miary deficytu uczestnictwa w życiu publicznym przyjęto tu przede wszystkim: poziom korzystania z czynnego prawa wyborczego wyrażony frekwencją wyborczą. Rejestrowane uczestnictwo w życiu kulturalnym dotyczy tylko niektórych jednostek gminnych (np. biblioteki, zespołów działających Gminnym Ośrodkiem Kultury). Ustawa o ochronie danych osobowych utrudnia przeniesienie posiadanych danych na przyjęte obszary delimitacji. Ponadto bliskość dużego ośrodka kultury, jakim bez wątpienia są Kielce, stolica regionu, nie daje możliwości pozyskania wiarygodnych danych.

Zanalizowano ponadto aktywność mieszkańców przy korzystaniu z funduszu sołeckiego. Tutaj także nie sposób wyróżnić (zarówno na plus jak i na minus) jakiejkolwiek miejscowości (sołectwa). Wszędzie mieszkańcy aktywnie korzystają z dostępnych funduszy.¹⁶

3.1.4.4 FREKWENCJA WYBORCZA

Liczba obwodów (10) znacząco odbiega od liczby obszarów delimitacji (27). Dlatego trudno wnioskować o faktycznym terytorialnym zróżnicowaniu zaangażowania obywatelskiego na podstawie wyników wyborczych. W bardziej rozległych obwodach głosowania dotarcie do komisji wyborczej może być trudniejsze.

Tabela 17 Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej w 2015 r.

LP.	SIEDZIBA OKW	LICZBA UPRAWNIONYCH	LICZBA WYDANYCH KART	FREKWENCJA
1	Świetlica Wiejska w Lasocinie	489	84	17,18%
2	Świetlica Wiejska w Piotrowcu	482	71	14,73%
3	Szkoła Podstawowa w Dobrzeszowie, filia w Sarbicach	592	95	16,05%
4	Zespół Szkół im. J. Pawła II w Łopusznie	856	223	26,05%
5	Remiza OSP w Łopusznie	1450	281	19,38%
6	Zespół Szkół im. J. Pawła II w Łopusznie, filia w Grabownicy	1143	52	13,37%
7	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Fanisławicach	389	186	33,16%
8	Szkoła Podstawowa w Dobrzeszowie	410	105	25,61%
9	Świetlica Wiejska w Snochowicach	407	93	22,85%
10	Zespół Szkół w Gnieździskach	1029	157	15,26%

Źródło: www.pkw.gov.pl, dostęp październik 2016

Ze względu na brak wskaźników pozwalających na ocenę podczas prac nad diagnozą obszaru zdegradowanego/ rewitalizowanego dla gminy Łopuszno postanowiono pominąć czynnik uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

¹⁶ Źródło: Sprawozdanie z realizacji funduszu sołeckiego w 2016 roku. Urząd Gminy w Łopusznie.

3.2 KONCENTRACJA NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH - PODSUMOWANIE

W kolejnych podrozdziałach prezentowano wyniki analizy problematyki społecznej. Były także prezentowane na mapkach poglądowych. Uwzględniając trzy możliwe do zobrazowania czynniki (poziom bezrobocie, poziom ubóstwa i poziom bezpieczeństwa) można stwierdzić, że koncentracja negatywnych zjawisk społecznych występuje w miejscowości **Łopuszno**.

Pozostałe wymienione w *Wytycznych* negatywne zjawiska społeczne (niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), nie mają obiektywnych wskaźników możliwych do opisu zjawiska.

3.3 NEGATYWNE ZJAWISKA INNE NIŻ SPOŁECZNE

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wskazują, że obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (które omówiono dotychczas), można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego zjawiska z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

3.3.1 NEGATYWNE ZJAWISKA W ZAKRESIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Jedną z podstawowych informacji o gospodarce są dane o lokalizacji przedsiębiorstw. Brak przedsiębiorstw na danym terenie lub ich zdecydowanie mniejsza ilość może być pośrednią przesłanką dla stwierdzenia niskiego poziomu przedsiębiorczości. Na podstawie danych z Centralnej Ewidencji i Informacji O Działalności Gospodarczej w Łopusznie na koniec 2015 roku było aktywnych 120 przedsiębiorstw. Jednocześnie ewidencja notuje wyrejestrowanie 62 działalności gospodarczych. Na tej podstawie można stwierdzić słabą kondycję lokalnej przedsiębiorczości.

3.3.2 NEGATYWNE ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE

Na terenie miejscowości Łopuszno można wymienić następujące problemy środowiskowe:

- niepełne skanalizowanie miejscowości,
- bezpośredni zrzut wód opadowych z terenów zurbanizowanych do ziemi,
- niska emisja związana z zagęszczeniem budownictwa na terenie miejscowości Łopuszno,
- emisja liniowa – Łopuszno stanowiąc centrum społeczne gminy, mieszczące urzędy, przedsiębiorstwa i bardzo dużą szkołę koncentruje ruch samochodowy,

3.3.3 NEGATYWNE ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE

Według *Wytycznych* negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne należy przeanalizować w szczególności pod względem niewystarczającego wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej oraz niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

Na terenie Łopuszna można zaobserwować brak wielu usług publicznych. Najbardziej wyrazistym przykładem jest deficyt miejsc rekreacji i wypoczynku. Dotyczy to zarówno braku placów zabaw dla dzieci, ale też urządzonych terenów rekreacyjnych dla dorosłych. Brakuje boisk sportowych dla młodzieży. Brakuje także miejsc spotkań w przestrzeniach publicznych o standardzie zgodnym z uzasadnionymi oczekiwaniami.

Ważnym wyzwaniem jest brak usług publicznych związanych z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, zarówno starszych jak samotnych i niepełnosprawnych

intelektualnie. Jest to istotne wyzwanie, zwłaszcza biorąc pod uwagę starzenie się społeczeństwa.

Nowym wyzwaniem jest status zabytkowego pałacu rodu Dobieckich. Jest siedzibą Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr. 5 (organem prowadzącym jest Powiat Kielecki). W ostatnim czasie prawomocny wyrok nakazał zwrot budynku spadkobiercom właścicieli. Powoduje to dwa poważne wyzwania. Pierwszym jest obawa przed utratą szkoły ponadgimnazjalnej na terenie gminy, co znacząco obniży zakres dostępnych usług społecznych. Drugim wyzwaniem są działania spadkobierców, czy cele, na jakie przeznaczą pałac będą wpisywać się w rozwój gminy.

3.3.4 NEGATYWNE ZJAWISKA TECHNICZNE

Przy ul. Włoszczowskiej znajduje się zdegradowany budynek dawnego Urzędu Gminy. Gmina czyni starania w kierunku pozyskania środków na rozbudowę i modernizację tego budynku z przeznaczeniem na budownictwo socjalne. Sądzić należy, że w wyniku adaptacji w budynku znajdzie miejsce ok. 5 mieszkań socjalnych.

Miejscowość Łopuszno ma w części niedoinwestowaną strukturę dróg, chodników i placów. Ulice mają popękaną nawierzchnię z licznymi ubytkami. Chodniki, poza nowo zbudowanymi są zniszczone, przy ulicach peryferyjnych wręcz ich brakuje. Największy plac miasta, pełniący funkcje centralne, nie posiada prawidłowo utwardzonej nawierzchni, ani stałego zaplecza, przez co bardzo ograniczone są możliwości jego wykorzystania.

3.4 DELIMITACJA WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Zgodnie *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* obszar zdegradowany to obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, oraz w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Zamieszczona w opracowaniu Diagnoza wskazuje jednoznacznie, że obszarem zdegradowanych na terenie gminy jest miejscowość Łopuszno.

Zgodnie *Wytycznymi „Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, ... na*

którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.”

Powierzchnia obszaru zdegradowanego (na podstawie danych zaprezentowanych w tabeli 1) to 2,96 % obszaru gminy.

Ludność obszaru zdiagnozowanego jako zdegradowany (także na podstawie danych zaprezentowanych w tabeli) to 15,4% mieszkańców gminy Łopuszno.

W związku z tym zdiagnozowany obszar wypełnia kryteria wielkościowe opisane w *Wytycznych* i jest jednocześnie obszarem przeznaczonym do rewitalizacji.

Rysunek 7. Obszar zurbanizowany sołectwa Łopuszno (źródło: mapy.geoportal.gov.pl, dostęp listopad 2016r)

4. REWITALIZACJA

4.1 WIZJA ŁOPUSZNA PO REWITALIZACJI

Jakie będzie sołectwo Łopuszno po rewitalizacji?

Miejscowość stanie się aktywującym centrum gminy. Będzie rozwijać się w sposób zrównoważony, przy udziale mieszkańców otwartych na zmianę, o kwalifikacjach dostosowanych do lokalnego i regionalnego rynku pracy. Mieszkańcy będą inicjatorami, współrealizatorami i uczestnikami projektów służących poprawie życia.

Miejszem centralnym będzie rynek, tętniący życiem, nie blokowany przez ruch samochodowy, zagospodarowany w sposób dostosowany dla osób starszych. Rynek w Łopusznie wróci do swego historycznego znaczenia i stanie się miejscem aktywującym zarówno codzienną aktywność handlową mieszkańców całej gminy, jak i okresowo przyciągać będzie osoby spragnione udziału w ciekawych spotkaniach. W ten sposób Łopuszno będzie wspierać aktywność gospodarczą swoich mieszkańców.

Gmina dbać będzie o włączenie społeczne, zwłaszcza osób o mniejszych szansach, np. starszych czy niepełnosprawnych.

Łopuszno będzie sprzyjało działalności gospodarczej, zarówno wspomagającej usług publicznej, związanej z usługami i handlem, zwłaszcza wspierającym lokalnych producentów.

4.2 CELE SŁUŻĄCE REALIZACJI WIZJI¹⁷

Program Rewitalizacji wpisuje się bezpośrednio w Strategię Rozwoju Gminy Łopuszno na lata 2015-2023. Strategia określa cztery cele strategiczne z odpowiadającymi im celami operacyjnymi:

- Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez zwiększenie potencjału turystycznego:
 - Stworzenie warunków przyjaznych biznesowi;
 - Rozwój infrastruktury turystycznej;
 - Ochrona przyrody oraz zabytków wraz z ich otoczeniem;
 - Aktywna promocja oferty turystycznej;

¹⁷ Opracowano na podstawie dokumentu pt.: „STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŁOPUSZNO NA LATA 2015-2023”

- Zwiększenie świadomości ekologicznej poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii.
- Rozwój infrastruktury technicznej na terenie Gminy Łopuszno:
 - Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej;
 - Modernizacja oraz rozbudowa infrastruktury drogowej oraz około drogowej;
 - Modernizacja i rozbudowa obiektów użyteczności publicznej;
 - Poprawa komfortu życia mieszkańców przez inwestycje w sieć gazową oraz Internet szerokopasmowy.
- Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców:
 - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej oraz kulturalnej;
 - Zagospodarowanie wolnego czasu;
 - Rozwój sektora organizacji pozarządowych.
- Promocja konkurencyjności gospodarstw rolnych:
 - Rozwój gospodarstw ekologicznych;
 - Poprawa jakości i wydajności produkcji rolnej.

4.3 LISTA PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI CELÓW REWITALIZACJI

Ustawa – w art. 15 ust. 1 p. 4) – wskazuje jako obowiązkowy element programu rewitalizacji – kierunki działań (przedsięwzięcia) służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych wcześniej negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadające przyjętym celom rewitalizacji. Toteż w niniejszym Programie kierunki działań zostały opisane właśnie w układzie celów rewitalizacji.

Wszystkie przedsięwzięcia planowane w Programie Rewitalizacji Gminy Łopuszno na lata 2016-2023 zostały opracowane po wcześniejszej analizie z wyników diagnozy, warsztatów i konsultacji włączających wszystkich interesariuszy. Każde z zaplanowanych przedsięwzięć przeciwdziała negatywnym zjawiskom, które zostały wcześniej wskazane. Tabele 14, 15 i 16 prezentują powiązania przedsięwzięć z celami rewitalizacji.

Tabela 18 Cel strategiczny 1¹⁸

CEL STRATEGICZNY 1	WZROST ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY POPRZECZ ZWIĘKSZANIE POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO
Cel operacyjny 1.1	Stworzenie warunków przyjaznych biznesowi
Przedsięwzięcie 1.1.1	PRZEBUDOWA PLACU TARGOWEGO W ŁOPUSZNI
Zakres przedsięwzięcia	Na istniejącym terenie Gmina Łopuszno planuje stworzyć nowoczesne miejsce targowe składające się z trzech części: <ul style="list-style-type: none"> • Część rozrywkowo handlową; • Część przeznaczoną na pokazy zwierząt; • Parking. Obiekt służyć będzie odtworzeniu jarmarków, z których Łopuszno było znane.
Szacunkowa wartość projektu	2.000.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • budżet Gminy, • EFRR w ramach RPO WŚ 2014 - 2020 Oś. 6 Rozwój miast, Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich i budżet Gminy
Miernik oceny	Plac targowy szt. 1
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno
Wpływ na strefę	Przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna
Cel operacyjny 1.2	Troska o środowisko przyrodnicze
Przedsięwzięcie 1.2.1	BUDOWA ZBIORNIKA WODNEGO O CHRAKTERZE REKREACYJNO-RETENCYJNYM
Zakres przedsięwzięcia	Na terenie Gminy brakuje ośrodka umożliwiającego rekreację nad wodą. Budowa zbiornika pozwoli zarówno na stworzenie warunków rekreacyjnych, dobrego miejsca spotkań dla mieszkańców jak i podniesie walory turystyczne, a co za tym idzie szanse rozwoju gospodarczego dla mieszkańców.
Szacunkowa wartość projektu	10.000.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gmin: Łopuszno, Piekoszów, Strawczyn, Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Gospodarki Wodnej w Kielcach • EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Miernik oceny	Zagospodarowany zbiornik szt. 1
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno, Piekoszów, Strawczyn, SZMiGW w Kielcach, pozyskani partnerzy
Wpływ na strefę	Społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna
Cel operacyjny 1.3	Ochrona przyrody oraz zabytków wraz z ich otoczeniem
Przedsięwzięcie 1.3.1	REWITALIZACJA MIEJSCA TRZECH KRZYŻY – TZW. „KOŚCIÓŁEK”
Zakres przedsięwzięcia	Trzy krzyże na malowniczym wzgórzu powiązane są historią Łopuszna. Są wotum łopuszańskiego księdza Jankowskiego za przeżycie obozu koncentracyjnego. Uporządkowanie tego miejsca, doprowadzenie ciągu pieszo-rowerowego uczyniłoby z tzw. „Kościołka” kolejną lokalną atrakcję.
Szacunkowa wartość projektu	80.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	RPOWŚ 2014-2020
Miernik oceny	Zagospodarowany teren publiczny – 1
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno, pozyskani partnerzy
Wpływ na strefę	Społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna
Cel operacyjny 1.4	Aktywna promocja oferty turystycznej
Przedsięwzięcie 1.4.1	ODTWORZENIE TRADYCYJNYCH JARMARKÓW ŁOPUSZAŃSKICH

¹⁸ Lokalizacja jest wpisana w nazwę bądź w opis przedsięwzięcia

Zakres przedsięwzięcia	<p>Łopuszno znane było z jarmarków. Korzystając z bliskości do Kielc oraz mody na ekologiczne żywienie, na bazie nowego targu miejskiego przewiduje się stworzenie jarmarków regionalnych, połączonych z wystawami zwierząt domowych (gęsi, gołębi, gospodarczych). Także produktów lokalnych (np. opartych o krzemień pasiasty) Dzięki takim przedsięwzięciom zrealizowane zostaną różne cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promocja turystyczna Łopuszna, • Możliwość rozwoju ekonomicznego dla mieszkańców, • Rozwój edukacyjny.
Szacunkowa wartość projektu	Zakłada się nie obciążanie budżetu – pozyskane opłaty zrefundują koszty.
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy, • Pozyskani partnerzy, • EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Oś. 6 Rozwój miast, Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich i budżet Gminy
Miernik oceny	Jarmarki szt. 1 – w tygodniu – 52 rocznie
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno, pozyskani partnerzy
Wpływ na strefę	Społeczna, gospodarcza
Przedsięwzięcie 1.4.2	OZNAKOWANIE OBIEKTÓW I DOJAZDÓW DO NICH TABLICAMI INFORMACYJNYMI
Opis przedsięwzięcia	Oznakowanie najważniejszych obiektów i dojazdów do nich tablicami informacyjnymi
Szacunkowa wartość projektu	200.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • budżet Gminy • pozyskanie partnerzy
Miernik oceny	
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno, pozyskani partnerzy
Wpływ na strefę	Społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna
Przedsięwzięcie 1.4.3	STWORZENIE PUNKTU INFORMACJI TURYSTYCZNEJ
Opis przedsięwzięcia	Otwarcie oraz funkcjonowanie punktu informacji turystycznej, zlokalizowanego przy Gminnym Ośrodku Kultury i Gminnym Ośrodku Sportowo - Wypoczynkowym w Łopusznie, przy ul. Włoszczowskiej 40, przygotowanie i wydanie lokalnego informatora turystycznego.
Szacunkowa wartość projektu	50.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • budżet Gminy • pozyskanie partnerzy
Miernik oceny	Działający punkt informacji turystycznej
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno, pozyskani partnerzy
Wpływ na strefę	Społeczna, gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna

Źródło: Urząd Gminy Łopuszno, analiza Remedis SA

Tabela 19 Cel strategiczny 2¹⁹

CEL STRATEGICZNY 2	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ NA TERENIE GMINY ŁOPUSZNO
Cel operacyjny 2.1	Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej
Przedsięwzięcie 2.1.1	BUDOWA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WRAZ Z KANALIZACJĄ SANITARNĄ W AGLOMERACJI ŁOPUSZNO
Opis przedsięwzięcia	Rozwój kanalizacji przyczyni się w sposób istotny do poprawy warunków życia, jednocześnie podniesie atrakcyjność inwestycyjną.
Szacunkowa wartość projektu	Około 22 mln zł – oczyszczalnia - około 9 mln zł, sieć – około 13 mln zł
Potencjalne źródła finansowania	EFRR w ramach RPO WŚ 2014 - 2020, Oś. 4 Rozwój miast, Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa
Miernik oceny	Około 240 nowych przyłączy, w sumie zostanie podłączonych 949 nowych osób. Liczba wybudowanych oczyszczalni - 1
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno
Wpływ na strefę	Techniczna
Cel operacyjny 2.2	Modernizacja oraz rozbudowa infrastruktury drogowej oraz okołodrogowej
Przedsięwzięcie 2.2.1	BUDOWA I PRZEBUDOWA DRÓG WRAZ Z ROZBUDOWĄ SIECI ŚCIEŻEK ROWEROWYCH NA TERENIE ŁOPUSZNA
Opis przedsięwzięcia	Komunikacja na terenie Łopuszna jest bardzo istotna. Konieczności rozbudowy sieci dróg nie trzeba uzasadniać. Natomiast na tradycyjnie duże użycie rowerów na terenach wiejskich nałożyła się rosnąca moda na transport ekologiczny. Stworzenie wraz z drogami dla transportu kołowego sieci bezpiecznych dróg rowerowych wraz z infrastrukturą pomocniczą (stojaki, oświetlenie) przyczyni się także do podniesienia atrakcyjności turystycznej.
Szacunkowa wartość projektu	3.000.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	RPOWŚ 2014-2020 Działanie 5.1 Infrastruktura drogowa
Miernik oceny	Długość zbudowanych dróg i ścieżek rowerowych
Podmioty realizujące	Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach, Gmina Łopuszno
Wpływ na strefę	Społeczna, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna
Przedsięwzięcie 2.2.2	WSPIERANIE DZIAŁAŃ NA DROGACH POWIATOWYCH I WOJEWÓDZKICH WAŻNYCH DLA ŁOPUSZNA
Opis przedsięwzięcia	Największym wyzwaniem drogowym jest brak obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej DW 786, a także realizacja drogi wojewódzkiej 728 wraz z budową ścieżki rowerowej. Kolejnymi ważnymi inwestycjami są remonty/przebudowy dróg powiatowych, w tym drogi powiatowej Nr 0396T, Nr 0402T oraz 0403T
Szacunkowa wartość projektu	Droga 728 wraz z budowa obwodnicy i ścieżki rowerowej – 45 mln złotych Przebudowa drogi powiatowej 0396T – 4 mln złotych Remont 0402 T i 0403T – koszt nieznany
Potencjalne źródła finansowania	Droga 728 – RPOWS 2014-2020 Działanie 5.1 Infrastruktura drogowa Droga 0396T – z programu Gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 oraz z PROW 2014-2020
Miernik oceny	Długość przebudowanych dróg, budowa obwodnicy
Podmioty realizujące	Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach, Powiatowy Zarząd Dróg Wojewódzkich, Gmina Łopuszno w partnerstwie

¹⁹ Lokalizacja jest wpisana w nazwę bądź w opis przedsięwzięcia

Wpływ na strefę	Spółeczna, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna
Cel operacyjny 2.3	Modernizacja i rozbudowa obiektów użyteczności publicznej
Przedsięwzięcie 2.3.1	PRZEBUDOWA I NADBUDOWA WRAZ ZE ZMIANĄ SPOSOBU UŻYTKOWANIA BUDYNKÓW ADMINISTRACYJNO-BIUROWO-GOSPODARCZYCH ORAZ GARAŻOWEGO NA LOKALE SOCJALNE
Opis przedsięwzięcia	<p>Przedsięwzięcie dotyczy budynków przy ul. Włoszczowskiej w Łopusznie. W wyniku przeprowadzonych prac w budynku powstanie 5 lokali socjalnych o łącznej powierzchni 150 m². Oddane zostaną do użytku 2018 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 mieszkania o powierzchni około 25 do 30 m² (jednoosobowe) - 2 mieszkania o powierzchni około 30 do 35 m² (dwuosobowe) - 2 mieszkania o powierzchni około 35 do 40 m² (trzyosobowe) <p>W wyniku projektu 10 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i/lub wykluczonych zostanie objętych wsparciem.</p>
Szacunkowa wartość projektu	200.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	RPOWŚ 2014-2020 Oś. 6 Rozwój miast, Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich i budżet Gminy
Miernik oceny	Rozbudowany i zmodernizowany budynek publiczny szt. 1
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno
Wpływ na strefę	Spółeczna, przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna
Przedsięwzięcie 2.3.2	TERMOMODERNIZACJA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ
Opis przedsięwzięcia	<p>Termomodernizacja budynków: Urzędu Gminy Łopuszno, Zespołu Szkół w Łopusznie, budynku Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego w Łopusznie, budynek GOPS przy ul. Strażackiej. Zakres działań wynikał będzie ze sporządzonych audytów energetycznych.</p> <p>Projekt przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenia efektywności energetycznej, • racjonalnego wykorzystania energii, • zmniejszenia strat ciepła, • zmniejszenie kosztów ponoszonych na opłaty eksploatacyjne. <p>Realizacja projektu będzie niezbędnym czynnikiem, który wpłynie na poprawę warunków ekologicznych i ekonomicznych, a także mających wpływ na atrakcyjność obszaru oraz świadomość społeczną. Zwiększenie efektywności energetycznej, która łączy w sobie cele gospodarcze i społeczne, przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia emisyjności gospodarki.</p> <p>Wykorzystanie OZE wpłynie na zmniejszenie zużycia surowców energetycznych.</p>
Szacunkowa wartość projektu	2.000.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • budżet Gminy, • środki zewnętrzne w tym RPOWŚ 2014-2020, WFOŚ
Miernik oceny	Budynek publiczny poddany termomodernizacji szt. 3
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno
Wpływ na strefę	Przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna
Przedsięwzięcie 2.3.3	BUDOWA NOWEJ SIEDZIBY ZESPOŁU SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W ŁOPUSZNIE
Opis przedsięwzięcia	<p>W ostatnim czasie prawomocny wyrok nakazał zwrot budynku – siedziby zespołu szkół- spadkobiercom właścicieli. Mimo, że organem prowadzącym jest powiat kielecki utrata szkoły ponadgimnazjalnej na terenie gminy znacząco obniży zakres dostępnych usług społecznych. Dlatego pozostanie zespołu szkół na terenie rewitalizowanym jest bardzo ważnym elementem rewitalizacji.</p>
Szacunkowa wartość projektu	Udział gminy niemożliwy do oszacowania bez projektów przygotowanych przez powiat kielecki

Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Powiatu, wsparcie Gminy, EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
Miernik oceny	Działający na terenie Łopuszna Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
Podmioty realizujące	Powiat kielecki, gmina Łopuszno, pozyskani partnerzy
Wpływ na strefę	Przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna
Przedsięwzięcie 2.3.4	MODERNIZACJA OŚWIETLENIA ULICZNEGO NA TERENIE ŁOPUSZNA
Opis przedsięwzięcia	<p>Wymiana energooszczędnych źródeł światła na nowoczesne (LED). Ponadto zastosowanie urządzeń do racjonalnego sterowania poborem energii. Projekt przyniesie szereg korzyści, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, zmniejszenie kosztów: <ul style="list-style-type: none"> - energii elektrycznej na cele oświetlenia ulicznego - konserwacji instalacji oświetleniowej, dostosowanie oświetlenia ulicznego do aktualnie obowiązujących normatywów prawnych, zwiększenie bezpieczeństwa, poprawę wizerunku. <p>Najważniejsze dla uzyskania tych celów są ulice Strażacka, Machałowa i Spacerowa.</p>
Szacunkowa wartość projektu	220 lamp x 1.500 zł = 330.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy, EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, RPO WŚ 2014-2020, Oś Priorytetowa 6 – Rozwój Miast, priorytet inwestycyjny 4e – planowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
Miernik oceny	Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia gminnego
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno, pozyskani partnerzy
Wpływ na strefę	Przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna
Cel operacyjny 2.4	Poprawa komfortu życia mieszkańców przez inwestycje w sieć gazową oraz Internet szerokopasmowy
Przedsięwzięcie 2.4.1	BUDOWA SIECI DOSTĘPOWEJ INTERNETU SZEROKASMOWEGO W OPARCIU O ISTNIEJĄCĄ SIEĆ SZKIELETOWĄ
Opis przedsięwzięcia	Udostępnienie mieszkańcom miejscowości Łopuszno dostępu do Internetu szerokopasmowego
Szacunkowa wartość projektu	Brak podstaw do szacunku
Potencjalne źródła finansowania	Spodziewać można się programów dedykowanych dla tego zadania
Miernik oceny	Stworzenie sieci dostępu szt. 1
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno
Wpływ na strefę	Społeczna, techniczna
Przedsięwzięcie 2.4.2	DOSTĘP DO SIECI GAZOWEJ
Opis przedsięwzięcia	Aktywne poszukiwanie partnerów (operatorów) zainteresowanych stworzeniem sieci gazowej dla miejscowości Łopuszno, wsparcie działań inwestycyjnych w zakresie obowiązującego prawa (np. asystent inwestycyjny z ramienia Urzędu Gminy). Takie działanie istotnie obniży niską emisję
Szacunkowa wartość projektu	Projekt nie obciąża budżetu

Potencjalne źródła finansowania	
Miernik oceny	Udostępnienie gazu przewodowego na rewitalizowanym terenie
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno
Wpływ na strefę	Przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna

Źródło: Urząd Gminy Łopuszno, analiza Remedis SA

PROJEKT 2016.11.21

Tabela 20 Cel strategiczny 3²⁰

CEL STRATEGICZNY 3	POBUDZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW
Cel operacyjny 3.1	Robudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i kulturalnej
Przedsięwzięcie 3.1.1	BUDOWA BOISKA WIELOFUNKCYJNEGO I PARKU LINOWEGO W OŚRODKU SPORTOWO-WYPOCZYNKOWYM W ŁOPUSZNI
Opis przedsięwzięcia	Ośrodek Sportowo-Wypoczynkowy wybudowano w latach 1966-1970. Obiekt ma powierzchnię 5,28 ha. W tym okresie powstało boisko do piłki nożnej, muszla koncertowa, zbiorniki wodne oraz 6 domków campingowych. W późniejszych latach wybudowano pawilon socjalny z 20 całorocznymi miejscami noclegowymi (rozbudowane w 2011 roku), dwa domki turystyczne. Planowane przedsięwzięcie podniesie walory obiektu i przysłuży się zwiększaniu aktywności mieszkańców.
Szacunkowa wartość projektu	500.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	PROW 2014-2020 – poprzez działania wpisane do lokalnej strategii rozwoju LGD Nad Czarną i Pilicą
Miernik oceny	Rozbudowany obiekt szt. 1
Podmioty realizujące	LGD Nad Czarną i Pilicą, Gmina Łopuszno, pozyskani partnerzy
Wpływ na strefę	Społeczna, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna
Przedsięwzięcie 3.1.2	BUDOWA GMINNEGO CENTRUM KULTURY W ŁOPUSZNI
Opis przedsięwzięcia	GOK w Łopusznie powstał w latach siedemdziesiątych. Od tego czasu kilkakrotnie zmieniał siedzibę. Brak stałej siedziby nie przeszkodził aktywnej działalności służącej aktywizacji mieszkańców. Przy ul. Strażackiej przygotowano miejsce na wybudowanie stałej siedziby, która pozwoli na zwiększenie aktywności i będzie skutecznym elementem pobudzania aktywności mieszkańców.
Szacunkowa wartość projektu	2.000.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	EFRR w ramach RPO WŚ 2014 - 2020, Oś. 6 - Rozwój miast, Działanie 6.5. - Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich i budżet Gminy bądź środki ministerialne w ramach projektu „Infrastruktura bibliotek”
Miernik oceny	Zbudowany bądź rozbudowany obiekt szt. 1
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno, pozyskani partnerzy
Wpływ na strefę	Społeczna, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna
Przedsięwzięcie 3.1.3	BUDOWA MIEJSCA SPOTKAŃ DLA DOROSŁYCH I DZIECI
Opis przedsięwzięcia	Żłobek w Łopusznie posiada słabo wyposażony plac zabaw. Obok jest miejsce przeznaczone na siłownię na świeżym powietrzu. Zbudowanie obiektu łączącego obok siebie plac zabaw dla dzieci i siłownię dla dorosłych zaowocowałby stworzeniem miejsca aktywnych spotkań mieszkańców Łopuszna.
Szacunkowa wartość projektu	150.000 zł
Potencjalne źródła finansowania	PROW 2014-2020
Miernik oceny	Zbudowany obiekt szt. 1
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno, pozyskani partnerzy
Wpływ na strefę	Społeczna, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna
Cel operacyjny 3.2	Zagospodarowanie czasu wolnego
Przedsięwzięcie 3.2.1	OPRACOWANIE CYKLICZNEGO KALENDARZA IMPREZ
Opis przedsięwzięcia	Przygotowanie oferty zbierającej w jednym miejscu informacje o wszystkich

²⁰ Lokalizacja jest wpisana w nazwę bądź w opis przedsięwzięcia

	wydarzeniach kulturalnych i sportowych odbywających się na terenie aglomeracji Łopuszna.
Szacunkowa wartość projektu	0 zł
Potencjalne źródła finansowania	W ramach pracy Urzędu Gminy,
Miernik oceny	Istniejący kalendarz szt. 1
Podmioty realizujące	Gmina Łopuszno
Wpływ na strefę	Społeczna
Cel operacyjny 3.3	Rozwój organizacji pozarządowych
Przedsięwzięcie 3.3.1	SPRZYJANIE WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU
Opis przedsięwzięcia	<p>Uwaga: zadanie planowane do realizacji poza terenem rewitalizowanym. Na terenie Gminy Łopuszno w miejscowości Józefina Fundacja na Rzecz Wspierania Rodziny oraz Dzieci i Młodzieży "Fundacja z Uśmiechem" od roku 2014 prowadzi Centrum Wspierania Rodziny Z Uśmiechem, na które składają się: Środowiskowy Dom Samopomocy Typu C, Klub Seniora i Integracyjna Świetlica Środowiskowa. Centrum skupia ok. 100 podopiecznych reprezentujących różne pokolenia od dzieci po seniorów.</p> <p>Fundacja opracowała projekt pn. „Poprawa efektywności systemu pomocy i oparcia społecznego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie poprzez poszerzenie działalności Centrum</p>
Szacunkowa wartość projektu	1.245.462,31 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki własne, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego Działanie 7.3 Infrastruktura zdrowotna i społeczna
Miernik oceny	Rozbudowany obiekt szt. 1
Podmioty realizujące	Fundacja na Rzecz Wspierania Rodziny oraz Dzieci i Młodzieży
Wpływ na strefę	Społeczna, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna

Źródło: Urząd Gminy Łopuszno, analiza Remedis SA

5 PODSUMOWANIE

5.1 POWIĄZANIE PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

5.1.1 POWIĄZANIE Z INNYMI DOKUMENTAMI GMINY ŁOPUSZNO

Niniejszy Program Rewitalizacji został przygotowany w bezpośrednim oparciu o obowiązującą w mieście Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Łopuszno na lata 2015-2023. Program stanowi dokument wykonawczy w stosunku do Strategii. Program uszczegóławia wybrane zadania Strategii do realizacji oraz ich orientacyjny harmonogram. Program bezpośrednio nawiązuje do zidentyfikowanych problemów w Strategii i na ich podstawie dokonuje diagnozy negatywnych zjawisk w Gminie.

W ramach Programu Rewitalizacji będą realizowane cele ogólne i szczegółowe wpisujące się w inne dokumenty strategiczne Gminy Łopuszno. Szczegóły przedstawia tabela 21.

Tabela 21 Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi Gminy

LP.	DOKUMENT	MISJA/CEL/PRIORYTET/DZIAŁANIE
1.	Strategia Rozwoju Gminy Łopuszno na lata 2015-2023	Cel strategiczny 1: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez zwiększenie potencjału turystycznego Cel operacyjny 1.1: Stworzenie warunków przyjaznych biznesowi; Cel operacyjny 1.2: Rozwój infrastruktury turystycznej; Cel operacyjny 1.3: Ochrona przyrody oraz zabytków wraz z ich otoczeniem; Cel operacyjny 1.4: Aktywna promocja oferty turystycznej; Cel operacyjny 1.5: Zwiększenie świadomości ekologicznej poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii. Cel strategiczny 2: Rozwój infrastruktury technicznej na terenie Gminy Łopuszno: Cel operacyjny 2.1: Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej; Cel operacyjny 2.2: Modernizacja oraz rozbudowa infrastruktury drogowej oraz około drogowej; Cel operacyjny 2.3: Modernizacja i rozbudowa obiektów użyteczności publicznej; Cel operacyjny 2.4: Poprawa komfortu życia mieszkańców przez inwestycje w sieć gazową oraz Internet szerokopasmowy. Cel strategiczny 3: Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców: Cel operacyjny 3.1: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej oraz kulturalnej; Cel operacyjny 3.2: Zagospodarowanie wolnego czasu; Cel operacyjny 3.3: Rozwój sektora organizacji pozarządowych.

2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łopuszno na lata 2016-2022	Cele strategiczne: <ul style="list-style-type: none"> • Efektywny system pomocy społecznej, • Minimalizacja obszarów skutkujących wykluczeniem społecznym, • Wzmocnienie kapitału społecznego.
3. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Łopuszno	Kierunek strategiczny I: Poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie wykorzystania OZE. Kierunek strategiczny II: Modernizacja infrastruktury drogowej. Kierunek strategiczny III: Efektywne zarządzania energią w gminie.
4. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łopuszno na lata 2015-2022 z perspektywą do roku 2025	Cel nadrzędny Programu: Poprawa, jakości życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności gminy dla rozwoju społeczno-gospodarczego, przy racjonalnym wykorzystaniu zasobów środowiska i ich ochronie. <ul style="list-style-type: none"> • Edukacja ekologiczna: Kształtowanie nawyków kultury ekologicznej mieszkańców Gminy Łopuszno, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, • Ochrona przyrody: Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej, • Ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przed powodzią: Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi gminy oraz skuteczna ochrona przed powodzią, • Jakość powietrza: Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji niskiej, emisji z zakładów przemysłowych i emisji komunikacyjnej, • Oddziaływanie hałasu: Ocena poziomu zagrożenia ponadnormatywnym hałasem oraz zmniejszenie zagrożenia przede wszystkim pochodzącego ze źródeł komunikacyjnych.

Źródło: Urząd Gminy Łopuszno, analiza Remedis SA

5.1.2 POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO I POWIATU KIELECKIEGO

W ramach Programu Rewitalizacji będą realizowane cele ogólne i szczegółowe wpisujące się w dokumenty strategiczne województwa i powiatu. Szczegóły przedstawia tabela 22.

Tabela 22 Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi powiatu kieleckiego i województwa świętokrzyskiego

LP.	DOKUMENT	MISJA/CEL/PRIORYTET/DZIAŁANIE
1.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku	Cel generalny: Wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel warunkujący 1: Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa, Cel warunkujący 2: Rozwój zasobów ludzkich, Cel warunkujący 3: Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury,

	<p>Cel warunkujący 4: Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa,</p> <p>Cel warunkujący 5: Rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej.</p>
2. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025	<p>Cel nadrzędny: Zrównoważony rozwój regionu sprzyjający klimatowi z zachowaniem walorów przyrodniczych i racjonalnej gospodarki zasobami</p> <p>Cel operacyjny ZP1: Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu siedlisk i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla różnorodności biologicznej i geologicznej</p> <p>Cel operacyjny ZP2: Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo,</p> <p>Cel operacyjny ZP3: Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa,</p> <p>Cel operacyjny ZW1: Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych,</p> <p>Cel operacyjny ZW2: Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej,</p> <p>Cel operacyjny ZW3: Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z zasobami wodnymi,</p> <p>Cel operacyjny PA1: Redukcja emisji ze źródeł spalania paliw o małej mocy do 1 MW,</p> <p>Cel operacyjny PA2: Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych,</p> <p>Cel operacyjny KA1: Poprawa klimatu akustycznego w województwie świętokrzyskim.</p>
4. Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2020	<p>Cel strategiczny I: Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych,</p> <p>Priorytet 2: Przeciwdziałanie bezrobociu, aktywizacja rynku pracy i wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców powiatu,</p> <p>Priorytet 4: Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego,</p> <p>Priorytet 6: Zintegrowana polityka społeczna</p> <p>Priorytet 7: Rozwijanie aktywnych form integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.</p> <p>Priorytet 8: Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych w komunikowaniu się, technicznych w dostępie do środowiska wewnętrznego i zewnętrznego osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cel strategiczny II: Ochrona i racjonalne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dóbr kultury,</p> <p>Priorytet 1: Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego,</p> <p>Priorytet 2: Ochrona i optymalne wykorzystanie dóbr kultury,</p> <p>Priorytet 3: Rozwój turystyki oraz tworzenie i modernizacja infrastruktury kulturowej i turystycznej,</p> <p>Cel strategiczny III: Rozwój gospodarczy oraz rozwój infrastruktury technicznej i społecznej</p> <p>Priorytet 1: Zwiększenie i poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu,</p>

Priorytet 2: Budowa, rozbudowa, modernizacja i wyposażenie obiektów użyteczności publicznej,
Priorytet 3: Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
Priorytet 4: Rozwój sektora MŚP,
Priorytet 5: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Źródło: Urząd Gminy Łopuszno, analiza Remedis SA

5.1.3 POWIĄZANIE Z KRAJOWYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

W ramach Programu Rewitalizacji będą realizowane cele ogólne i szczegółowe wpisujące się w dokumenty strategiczne województwa i powiatu. Szczegóły przedstawia tabela 23.

Tabela 23 Powiązania GPR z krajowymi dokumentami strategicznymi

LP.	DOKUMENT	MISJA/CEL/PRIORYTET/DZIAŁANIE
1.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	<p>Cel strategiczny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Cel regionalny 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi, • Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne, <p>Cel regionalny 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, • Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze, <p>Cel regionalny 3: Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”)</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.
2.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny I: Sprawne i efektywne państwo</p> <p>Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem</p> <p>I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego</p> <p>Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela</p>

I.3.2. Rozwój kapitału społecznego

Obszar strategiczny II: Konkurencyjna gospodarka

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej

II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego

II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej

Cel II.5 Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych

II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu

II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych

II.5.3. Zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej

II.6.4. Poprawa stanu środowiska

Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu

II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych

Obszar strategiczny III: Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych

III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych

3. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów

Kierunki działań:

- Wspomaganie spójności w układzie krajowym: Pomorze Środkowe – Polska Zachodnia – Polska Centralna – Polska Wschodnia
- Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału do specjalizacji terytorialnej,
- Wspomaganie spójności w obszarach problemowych.

Cel 3: Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej

Kierunki działań:

- Poprawa dostępności polskich miast i regionów,
- Zmniejszenie zewnętrznych kosztów transportu,
- Poprawa dostępności teleinformatycznej.

Cel 4: Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

Kierunki działań:

	<ul style="list-style-type: none"> • Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, • Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, • Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego, • Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów, • Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby, <p>Cel 6: Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego</p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ochrona interesu publicznego, • Wdrożenie do systemu gospodarowania przestrzeni podstawowych, zróżnicowanych terytorialnie i spójnych z polityką rozwoju, instrumentów ekonomicznych, • Tworzenie korzystnych warunków dla działalności gospodarczej.
4. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	<p>OŚ PRIORYTETOWA I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki,</p> <p>OŚ PRIORYTETOWA II: Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu</p> <p>OŚ PRIORYTETOWA VII: Poprawa bezpieczeństwa energetycznego</p> <p>OŚ PRIORYTETOWA VIII: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury</p> <p>OŚ PRIORYTETOWA X: Pomoc techniczna</p>
5 Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020	<p>Oś priorytetowa I: Innowacje i nauka,</p> <p>Oś priorytetowa II: Konkurencyjna gospodarka,</p> <p>Oś priorytetowa III: Efektywna i zielona energia,</p> <p>Oś priorytetowa IV: Dziedzictwo naturalne i kulturowe</p> <p>Oś priorytetowa V: Nowoczesna komunikacja,</p> <p>Oś priorytetowa VI: Rozwój miast</p> <p>Oś priorytetowa VII: Sprawne usługi publiczne</p> <p>Oś priorytetowa VIII: Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo</p> <p>Oś priorytetowa IX: Włączenie społeczne i walka z ubóstwem</p> <p>Oś priorytetowa X: Otwarty rynek pracy,</p> <p>Oś priorytetowa XI: Pomoc techniczna</p>

Źródło: Urząd Gminy Łopuszno, analiza Remedis SA

5.2 KOMPLEMENTARNOŚĆ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY ŁOPUSZNO NA LATA 2016-2023

Komplementarność jest jednym z ważnych aspektów Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować będzie lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.

Według *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* opracowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

5.2.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Komplementarność przestrzenna w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Łopuszno na lata 2016-2023 jest zapewniona dzięki skupieniu projektów wybranych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Obszar rewitalizacji został wyznaczony po przeprowadzeniu analizy obejmującej wskaźnikami wszystkie obszary wskazane w wytycznych (uzupełnione o zagadnienie starzenia się społeczeństwa i depopulacji) przy zasięgnięciu opinii przedstawicieli zainteresowanych środowisk oraz samych mieszkańców Gminy.

Wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia i działania dotyczą obszaru. Są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki rewitalizacji widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli wszyscy mieszkańcy obszaru gminy jak przyjezdni (w tym nowi mieszkańcy).

5.2.2 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

W Programie Rewitalizacji zapewniona została także komplementarność problemowa. Wybrane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie ściśle powiązane i wzajemnie się dopełniają. Zadania infrastrukturalne, związane z renowacją bądź przebudową budynków użyteczności publicznej, miejsc publicznych itp. zakładają służebność obiektów wobec mieszkańców.

Przedsięwzięcia i działania zadania zostały zaplanowane w taki sposób aby przeciwdziałały problemom w różnych sferach. Działania rewitalizacyjne związane z remontem lub modernizacją infrastruktury technicznej (np. termomodernizacja) służą zarówno poprawie

jakości życia mieszkańców, zwiększeniu ładu przestrzennego, jak również będą miały pozytywny wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego.

5.2.3 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Za realizację odpowiada Wójt Gminy Łopuszno. Takie rozwiązanie zapewni skuteczne zarządzanie Programem Rewitalizacji. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Oczywiście w częściach wykonawczych Burmistrz będzie korzystał z odpowiednich służb miejskich zapewniających najlepsze kompetencje w konkretnych działaniach. Niektóre działania zostały zaplanowane do przekazania wprost np. wyspecjalizowanym organizacjom pozarządowym lub Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej.

5.2.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Program Rewitalizacji dla Gminy Łopuszno na lata 2016-2023 zwraca uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Dzięki oparciu się o obowiązującą Strategię Rozwoju Gminy Łopuszno podejmowane w poprzednich okresach działania mają swoją ciągłość i kontynuację w obecnym dokumencie.

5.2.5 KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Zintegrowane podejście do przygotowania Programu Rewitalizacji dotyczyło kilku obszarów.

ZINTEGROWANIE Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI GMINY

(omówione w punkcie 5.1.1)

ZINTEGROWANIE DZIĘKI STOSOWANIU RÓŻNYCH METOD ANALIZY POTRZEB

Program Rewitalizacji został wypracowany różnymi metodami. W oparciu o wcześniej zrealizowane analizy, z wykorzystaniem różnego typu wskaźników, z wykorzystaniem partycypacji społecznej, z wykorzystaniem opinii ekspertów, zarówno z Urzędu Gminy jak i ekspertów z firm konsultingowych.

ZINTEGROWANIE NA POZIOMIE WSKAZANYCH CELÓW, ZAPLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ I DZIAŁAŃ

Wszystkie zaplanowane działania przekraczają niezbędną dla uzyskania efektu masę krytyczną dzięki pełnej integracji z celem nadrzędnym – rewitalizacją.

5.3 RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY ŁOPUSZNO NA LATA 2016-2023

Niezależnie od wnioskowania o dofinansowanie poszczególnych projektów przyjąć należy, że budżet gminy będzie musiał pokryć łącznie minimum 25% łącznych kosztów realizowanych programów. Plan finansowania kosztów Programu Rewitalizacji musi uwzględniać ryzyko związane z niepozyskaniem dofinansowania. Środki służące finansowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych mogą pochodzić nie tylko z funduszy europejskich. Można pokryć finansowanie środkami pożyczki, zbiórki publicznej. Można szukać partnerów, także prywatnych do realizacji poszczególnych działań.

Jak wiadomo w aktualnym okresie programowania unijnego najważniejsze są tzw. projekty miękkie, których rezultaty bezpośrednio niwelować będą problemy degradacji lokalnych społeczności.

Podstawowym źródłem finansowania z UE będą:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (zarówno programy regionalne jak i horyzontalne),
- Europejski Fundusz Społeczny,
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: EFRROW.

Aktualne prognozy dotyczące budżetu Gminy Łopuszno prezentuje tabela 24.

Tabela 24 Prognoza dochodów i wydatków budżetu gminy do roku 2023 (w tysiącach zł)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
1 Dochody ogółem	28.246	27.895	28.799	28.886	29.662	31.221	32.855	34.489
2 Wydatki ogółem	31.234	26.753	27.157	26.886	27.562	28.894	30.205	31.516
3 Wynik budżetu	-2.987	142	1.642	2.000	2.100	2.327	2.650	2.973
4 Przychody ogółem	3.000	0	0	0	0	0	0	0
5 Rozchody ogółem	13	1.142	1.642	2.000	2.100	2.327	2.650	0
6 Limit wydatków	6.022	2.051	2.381	1.000	961	500	2639	2.973

UWAGA: ze względu na zaokrąglenia liczby nie zawsze sumują się

Źródło: uchwała nr XIII/114/2016 Rady Gminy w Łopusznie z dnia 22 stycznia 2016 r.

Plan finansowy, źródła finansowania i planowany czasookres realizacji przedstawia tabela 25.

Tabela 25 Plan finansowy, źródła finansowania i planowany czasookres realizacji przedsięwzięć GPR

INWESTYCYJNE			
Przedsięwzięcie	Szacunkowa wartość	Źródła finansowania	Planowany czasookres realizacji
Przedsięwzięcie 1.1.1 Przebudowa placu targowego w Łopusznie	2.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • budżet Gminy, • EFRR w ramach RPO WŚ 2014 - 2020 Oś. 6 Rozwój miast, Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich i budżet Gminy 	2016-2023
Przedsięwzięcie 1.2.1 Budowa zbiornika wodnego o charakterze rekreacyjno-retencyjnym	10.000.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gmin: Łopuszno, Piekoszów, Strawczyn, Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Gospodarki Wodnej w Kielcach • EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego 	2016-2023
Przedsięwzięcie 1.3.1 Rewitalizacja miejsca trzech krzyży – tzw. „Kościółek”	80.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WŚ 2014-2020 	2016-2023
Przedsięwzięcie 2.1.1 Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Łopuszno	22.000.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • EFRR w ramach RPO WŚ 2014 - 2020, Oś. 4 Rozwój miast, Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa 	2016-2023
Przedsięwzięcie 2.2.1 Budowa i przebudowa dróg wraz z rozbudową sieci ścieżek rowerowych na terenie Łopuszno	3.000.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WŚ 2014-2020 Działanie 5.1 Infrastruktura drogowa 	2016-2023
Przedsięwzięcie 2.3.1 Przebudowa i nadbudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynków administracyjno-biurowo-gospodarczych oraz garażowego na mieszkania socjalne	200.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WŚ 2014-2020 Oś. 6 Rozwój miast, Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich i budżet Gminy 	2016-2023
Przedsięwzięcie 2.3.2 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	2.000.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • budżet Gminy, • środki zewnętrzne w tym RPO WŚ 2014-2020, WFOŚ 	2016-2023
Przedsięwzięcie 2.3.3 Budowa nowej siedziby zespołu szkół ponadgimnazjalnych w Łopusznie	-	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Powiatu, wsparcie Gminy, • EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego 	2016-2023
Przedsięwzięcie 2.3.4 Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie aglomeracji Łopuszno	330.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy, • EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, • RPO WŚ 2014-2020, Oś Priorytetowa 6 – Rozwój Miast, priorytet inwestycyjny 4e – planowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu 	2016-2023
Przedsięwzięcie 2.4.1 Budowa sieci dostępowej Internetu szerokopasmowego w oparciu o istniejącą sieć szkieletową	-	<ul style="list-style-type: none"> • Spodziewać można się programów dedykowanych dla tego zadania 	2016-2023
Przedsięwzięcie 3.1.1 Budowa boiska wielofunkcyjnego i parki linowego w ośrodku sportowo-wypoczynkowym w Łopusznie	500.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> • PROW 2014-2020 – poprzez działania wpisane do lokalnej strategii rozwoju LGD Nad Czarną i Pilicą 	2016-2023

Przedsięwzięcie 3.1.2 Budowa gminnego centrum kultury w Łopusznie	2.000.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> EFRR w ramach RPO WŚ 2014 - 2020, Oś. 6 - Rozwój miast, Działanie 6.5. - Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich i budżet Gminy bądź środki ministerialne w ramach projektu „Infrastruktura bibliotek” 	2016-2023
Przedsięwzięcie 3.1.3 Budowa miejsca spotkań dla dorosłych i dzieci	150.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> EFRR w ramach RPO WŚ 2014 - 2020, Oś. 6 - Rozwój miast, Działanie 6.5. - Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich i budżet Gminy bądź środki ministerialne w ramach projektu „Infrastruktura bibliotek” 	2016-2023
Przedsięwzięcie 3.3.1 Sprzyjanie włączeniu społecznemu	1.245.462,31 zł	<ul style="list-style-type: none"> Środki własne, RPO Województwa Świętokrzyskiego Działanie 7.3 Infrastruktura Zdrowotna i Społeczna 	2016-2023
NIEINWESTYCYJNE			
Przedsięwzięcie 1.4.1 Odtworzenie tradycyjnych jarmarków łopuszańskich		<ul style="list-style-type: none"> Oплата targowa, Pozyskani partnerzy, EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Oś. 6 Rozwój miast, Działanie 6.5 Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich i budżet Gminy 	2016-2023
Przedsięwzięcie 1.4.2 Oznakowanie obiektów i dojazdów do nich tablicami informacyjnymi	200.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> budżet Gminy pozyskanie partnerzy 	2016-2023
Przedsięwzięcie 1.4.3 Stworzenie Punktu Informacji Turystycznej	50.000 zł	<ul style="list-style-type: none"> budżet Gminy pozyskanie partnerzy 	2016-2023
Przedsięwzięcie 2.2.2 Wspieranie działań na drogach powiatowych i wojewódzkich ważnych dla Łopusznan	-	<ul style="list-style-type: none"> 	2016-2023
Przedsięwzięcie 2.4.2 Dostęp do sieci gazowej	-	<ul style="list-style-type: none"> 	2016-2023
Przedsięwzięcie 3.2.1 Opracowanie cyklicznego kalendarza imprez	-	<ul style="list-style-type: none"> 	2016-2023

Źródło: Urząd Gminy Łopuszno

5.4 PROGRAM REWITALIZACJI A DOKUMENTY PRAWA MIEJSCOWEGO GMINY ŁOPUSZNO

Program Rewitalizacji nie powoduje potrzeby zmian w uchwałach z zakresu gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy. GPR nie wskazuje także potrzeby zmian w Studium Uwarunkowań ani konieczności zmian w Planach Zagospodarowania lub uchwalenia Miejscowego Planu Rewitalizacji.

5.5 WŁĄCZENIE INTERESARIUSZY W PROCES DIAGNOZY I REWITALIZACJI GMINY ŁOPUSZNO

Proces włączania interesariuszy w przygotowanie niniejszego dokumentu jest opisany w załączonym protokole z przeprowadzonych konsultacji społecznych.

5.6 WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

Specyfiką Lokalnego Programu Rozwoju, podobnie do innych opracowań strategicznych, jest fakt, że wiele przedsięwzięć jest dopiero planowanych. W związku z tym szczegółowe wskaźniki będą opisywane w miarę uszczegóławiania planów. Ponadto niektóre z nich mają charakter długoterminowy i/lub trudno mierzalny (zwłaszcza dotyczy to wskaźników oddziaływania społecznego).

Przedsięwzięcia będą analizowane ze względu na osiągnięcie poniższych wskaźników.

Wskaźniki produktu:

- Rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna – 2 szt.
- Nowa baza Centrum Kultury – 1 szt.
- Rozbudowa centrum wsparcia w Józefinie – 1 szt.
- Budynek publiczny poddany głębokiej termomodernizacji – 4 szt.
- Liczba wybudowanych nowych mieszkań socjalnych – 5 szt.
- Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego – ??? szt.
- Liczba tablic informacyjnych o obiektach na terenie miejscowości – ??? szt.
- Sieć dostępowa do Internetu szerokopasmowego na terenie Łopuszna – 1 szt.
- Sieć gazu przewodowego na terenie Łopuszna – 1 szt.
- Rozbudowane ścieżki rowerowe - ??? km
- Zbudowane/zmodernizowane drogi - ???km
- Punkt informacji turystycznej – 1 szt.
- Liczba zrealizowanych działań wspierających przedsiębiorczość (jarmarki) – 52 szt.
- Przebudowany plac targowy w Łopusznie – szt. 1
- Oczyszczalnia ścieków – 1 szt.
- Nowe przyłącza kanalizacyjne – 240 szt.
- Zbiornik retencyjno-rekreacyjny – szt. 1
- Zrewitalizowany obiekt zabytkowy – szt. 1

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej – wzrost o 20%,
- Liczba osób korzystających z nowych lokali socjalnych – 10 osób,
- Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej i nowej bazy sportowej i rekreacyjnej – wzrost o 40%,

Wskaźniki oddziaływania

- Wzrost liczby turystów i pątników odwiedzających obszary miejskie i obiekty zabytkowe,
- Spadek poziomu przestępczości,
- Oszczędności na energii (ciepło, źródło światła),
- Spadek liczby bezrobotnych.

5.7 MONITORING I SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM REWITALIZACJI DLA GMINY ŁOPUSZNO NA LATA 2016-2023

Monitoring i system zarządzania są niezbędnym składnikiem sukcesu wdrażania LPR. Zbieranie danych o postępie realizacji Programu będzie stałym działaniem. Monitorowanie będzie prowadzone w dwóch zakresach: finansowym i rzeczowym.

Monitoring finansowy będzie częścią prowadzonego non stop nadzoru nad wydatkowaniem środków finansowych i będzie realizowany w oparciu o raporty okresowe obrazujące wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych. W skali średniookresowej aktualizacje planów rozwojowych zapewnia przygotowanie i doroczny przegląd budżetów i Wieloletnich Prognoz Finansowych. Monitoring i ewaluacja oprócz dokonania oceny stopnia realizacji działań zapisanych w Programie polega na wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy Gminy.

Monitoring rzeczowy prezentować będzie skwantyfikowane dane obrazujące postęp we wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć LPR i będzie prowadzony w trzech kategoriach:

- wskaźniki produktu,
- wskaźniki rezultatu,
- wskaźniki oddziaływania.

Raporty z oceny Programu Rewitalizacji oraz poszczególnych przedsięwzięć powinny być sporządzane zgodnie z zaleceniami jednostek współfinansujących oraz innych instytucji zaangażowanych w ich realizację.

Burmistrz, lub wskazane przez niego ciało, jest odpowiedzialny za:

- dialog i włączanie interesariuszy LPR,

- zbieranie i udostępnianie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji Programu,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych,

PROJEKT 2016.11.21

5. SPIS TABEL I RYSUNKÓW

Tabela 1 Podział Gminy Łopuszno na obszary (stan na 30.09.2016 r.)	9
Tabela 2 Sieć osadnicza gminy Łopuszno (30.09.2016 r.)	15
Tabela 3 Powierzchnia geodezyjna gruntów w gminie Łopuszno (stan na 31 grudnia 2014 r.)	18
Tabela 4 Demografia w Gminie Łopuszno	21
Tabela 5 Podmioty gospodarcze w Gminie Łopuszno w poszczególnych sekcjach polskiej klasyfikacji działalności (PKD) w 2014 i 2015 rok	22
Tabela 6 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Łopuszno	26
Tabela 7 Długotrwale bezrobotni Gminy Łopuszno z podziałem na obszary	27
Tabela 8 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu ubóstwa	28
Tabela 9 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu ubóstwa w Gminie Łopuszno.....	30
Tabela 10 Osoby korzystające z zasiłków stałych w Gminie Łopuszno	31
Tabela 11 Osoby korzystające z zasiłków okresowych w gminie Łopuszno	32
Tabela 12 Osoby korzystające z zasiłków celowych w gminie Łopuszno	33
Tabela 13 Strumień świadczeń socjalnych w gminie Łopuszno z podziałem na sołectwa w okresie 2013-IX.2016 r.....	34
Tabela 14 Przepiępstwa popełnione w gminie Łopuszno w latach 2014 i 2015.	36
Tabela 15 Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w poszczególnych szkołach w gminie Łopuszno w 2016 r.....	37
Tabela 16 Wyniki egzaminów gimnazjalnych w gminie Łopuszno w 2016 r.	37
Tabela 17 Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej w 2015 r.....	39
Tabela 18 Cel strategiczny 1	47
Tabela 19 Cel strategiczny 2	49
Tabela 20 Cel strategiczny 3	53
Tabela 21 Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi Gminy	56
Tabela 22 Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi powiatu kieleckiego i województwa świętokrzyskiego.....	57
Tabela 23 Powiązania GPR z krajowymi dokumentami strategicznymi	59
Tabela 24 Prognoza dochodów i wydatków budżetu gminy do roku 2023 (w tysiącach zł).....	64
Tabela 25 Plan finansowy, źródła finansowania i planowany czasookres realizacji przedsięwzięć GPR.....	65

Rysunek 1. Gmina Łopuszno na mapie powiatu kieleckiego (źródło: www.osp.org.pl , wgląd wrzesień 2016 r.)	15
Rysunek 2. Odległość [km] Łopuszna od niektórych, większych miejscowości (opracowanie własne, kilometraż www.mapa.pf.pl , wgląd wrzesień 2016).....	15
Rysunek 3. Sołectwa Gminy Łopuszno (źródło: http://www.lopuszno.pl/index.php?option=18&action=articles_show&art_id=312&menu_id=246&page=281 , wgląd: wrzesień 2016 r.)	17
Rysunek 4. Sołectwa na terenie gminy Łopuszno z problemem bezrobocia	28
Rysunek 5. Graficzna prezentacja sołectw z najwyższym strumieniem świadczeń socjalnych.	35
Rysunek 6. Najwyższe zagrożenie przestępczością na terenie gminy Łopuszno.....	36
Rysunek 7. Obszar zurbanizowany sołectwa Łopuszno (źródło: mapy.geoportal.gov.pl , dostęp listopad 2016r.	43

5.8 Załączniki

PROJEKT 2016.11.21